

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 28 – 29 września 2013 r. na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych realizowanych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim/praktycznym na Wydziale Ekonomii i Administracji Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Tadeusz Kufel - członek PKA

- prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA

- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA

- Patrycja Florczuk – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Ekonomii i Administracji Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach na kierunku *finanse i rachunkowość* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Aktualna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawy prawne oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1)

Uczelnia rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na 3 kierunkach studiów tj. ekonomii, socjologii i ogrodnictwa na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 września 2005 r. (Dz. U. Nr 190 poz. 1605), zaś w roku 2008 – na wniosek Uczelni uruchomiony został oceniany kierunek studiów *finanse i rachunkowość* na mocy decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr DSW-1-03-4002/74/08 z dnia 7 maja 2008 r.

Od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 27 lipiec 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym Uczelnia uzyskała autonomię w tworzeniu specjalności. Plany i programy studiów na wszystkie specjalności realizowane w ramach kierunku *finanse i rachunkowość* były zatwierdzone przez Senat.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału Ekonomii i Administracji od 2007 r. wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach tych organów brali udział tylko interesariusze wewnątrzni.

Strategia Uczelni została opracowana na wniosek Rektora (Zarządzenie nr 18/2011 z dnia 1 czerwca 2011 roku) i zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Uchwałą Senatu nr 121/II/2011 z dnia 14 listopada 2011 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach na lata 2012 - 2016.

Natomiast Rada Wydziału Ekonomii i Administracji Uchwałą nr 42/II/2011 z dnia 26 października 2011 r. uchwaliła Strategię Wydziału na lata 2012 - 2016.

Oba dokumenty zostały podjęte już po decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w sprawie utworzenia ocenianego kierunku.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnątrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Misja uczelni sformułowana jako: "Uczelnia służąca, we współpracy ze środowiskiem lokalnym, rozwojowi Skierniewic i regionu poprzez oferowanie skorelowanych z potrzebami regionu, wysokiej jakości usług edukacyjnych umożliwiających absolwentom podjęcie pracy lub działalności na własny rachunek, a jej kadry dydaktycznej dalszy rozwój działalności naukowo-badawczej „[...] akcentuje związek z lokalnym środowiskiem społeczno - gospodarczym. Misja Wydziału Ekonomii i Administracji podkreśla również realizację procesu dydaktycznego zgodną z oczekiwaniami rynku pracy oraz indywidualnymi aspiracjami zawodowymi studentów a także zapewnienie dostępności dla zdobywania wykształcenia. Zarówno strategia uczelni jak i Wydziału jako cele strategiczne, określa zgodnie podwyższanie jakości i efektywności procesu kształcenia a także wzmocnienie pozycji Uczelni oraz Wydziału, jak również dostosowanie oferty dydaktycznej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Sformułowane zostały następujące zadania strategiczne:

- uruchomienie nowych kierunków studiów i specjalności powiązanych z potrzebami lokalnego, regionalnego i ogólnopolskiego rynku pracy,
- stały monitoring zapotrzebowania na kierunki kształcenia na lokalnym i ogólnopolskim rynku pracy,
- stały udział władz lokalnych i przedsiębiorców w projektowaniu programu nauczania kierunków kształcenia.

Kierunek finanse i rachunkowość wpisuje się zarówno w misję Uczelni jak i misję wydziału a także w sformułowane cele i zadania strategiczne, ponieważ oferuje program kształcenia przygotowujący studenta do pracy w sektorze finansów, który znajduje silne zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy. Rozmowa zespołu oceniającego z władzami Uczelni wskazuje, iż uczelnia reaguje właściwie na sygnały rynku pracy i powołuje nowe kierunki studiów jak i wygasza te, które nie znajdują odpowiedniego zainteresowania a także modyfikuje programy kształcenia. W zadaniach strategicznych Uczelni i Wydziału wymienia się cykliczne monitorowanie rynku edukacyjnego i rynku pracy w celu określenia zapotrzebowania na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne absolwentów oferowanych

kierunków studiów. Spotkanie zespołu oceniającego z przedstawicielami pracodawców potwierdziło, iż Uczelnia oraz Wydział współpracuje ze środowiskiem gospodarczym od kilku lat i konsultuje zarówno ofertę dydaktyczną, w tym dotyczącą kierunku finanse i rachunkowość, jak i jej realizację. Efekty kształcenia określone dla kierunku finanse i rachunkowość a także współpraca z przedstawicielami praktyki finansowej w prowadzeniu warsztatów z niektórych przedmiotów również potwierdza zgodność wizytowanego kierunku z misją i strategią Wydziału. Koncepcja kształcenia zarówno dla profilu ogólnoakademickiego jak i praktycznego w zakresie przedmiotów nawiązujących do nauk podstawowych jak: matematyka, mikroekonomia, makroekonomia, finanse jak i przedmioty specjalnościowe daje ofertę różnorodną i innowacyjną. Innowacyjność przejawia się między innymi w formach zajęć (konwersatoria), metodach dydaktycznych. Elastyczność oferty zapewniona jest poprzez wprowadzenie specjalności, które pozwalają na dostosowanie się do potrzeb rynku pracy przy niezmiennych kierunkowych efektach kształcenia. Elastyczność w koncepcji kształcenia jest również wspierana wykładami do wyboru. Koncepcja kształcenia zakłada również, iż proces dydaktyczny ma być realizowany w niewielkich grupach ćwiczeniowych, warsztatowych i konwersatoryjnych, co zostało potwierdzone podczas wizytacji i co sprzyja realizowaniu zakładanych efektów kształcenia.

Koncepcja kształcenia przewiduje również indywidualizację kształcenia poprzez indywidualny plan studiów dla studentów osiągających szczególnie dobre wyniki w nauce jak i indywidualną organizację zajęć. Studenci kierunku FiR nie korzystali z indywidualnych programów studiów ale korzystali z indywidualnej organizacji zajęć.

W opinii zespołu oceniającego koncepcja kształcenia dla profilu praktycznego wymaga znacznego dopracowania i dalszego doskonalenia.

W koncepcji tej należy zwrócić szczególną uwagę na wypracowanie właściwego programu praktyk zawodowych i określenia dla nich efektów kształcenia i zasad ich weryfikacji we współpracy z przedstawicielami pracodawców a także na wprowadzenie znaczącego udziału zajęć w warunkach zbliżonych do środowiska pracy. Rozmowa z dziekanem Wydziału wskazuje, iż wydział ma doświadczenia w tym zakresie. Prowadzone były bowiem w ramach Festiwalu Nauki, przez przedstawicieli praktyki- warsztaty. Jednak, zdaniem Zespołu, tego rodzaju zajęcia powinny zostać wprowadzone do programu kształcenia jako trwały element edukacji. Koncepcja realizowana w ramach profilu ogólnoakademickiego, który jest oferowany od roku akademickiego 2012/2013 studentom aktualnie studiującym na II roku jest zbudowana właściwie.

Polska Komisja Akredytacyjna w dniu 23 października 2013 r. otrzymała z PWSZ w Skierniewicach dokumentację dotyczącą działań doskonalących podjętych przez władze Uczelni i Instytutu w wyniku uwag poczynionych przez Zespół oceniający podczas podsumowania wizytacji. Dokumentacja zawiera zmodyfikowaną koncepcję kształcenia na profilu praktycznym rozszerzającą wymiar praktyk zawodowych do 12 tygodni, opracowane właściwie efekty kształcenia dla praktyk zawodowych ujęte w sylabusie, zmodyfikowane sylabusy przedmiotów, których treści kształcenia zorientowane są na profil praktyczny. Przyjęta koncepcja kształcenia odpowiada wymogom profilu praktycznego

1.2)

W świetle przeprowadzonych podczas wizytacji rozmów z władzami Wydziału można uznać, że koncepcja kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość powstała we współpracy zarówno interesariuszy zewnętrznych jak i wewnętrznych. Przystawiono opinie Skierniewickiej Izby Gospodarczej, Prezydenta Miasta Skierniewic i Zarządu Województwa Łódzkiego dotyczące uruchomienia kierunku finanse i rachunkowość. Natomiast w wyniku płynących sygnałów z przedsiębiorstw i instytucji, w których studenci kierunku odbywają

praktyki zawodowe władze uczelni zdecydowały o wprowadzeniu od roku akademickiego 2013/2014 praktycznego profilu kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość z dwoma specjalnościami kształcenia: *rachunkowość i podatki* oraz *finanse małej i średniej firmy*. W celu realizacji procesu dydaktycznego o profilu praktycznym nawiązano współpracę z Wydziałem Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego. Nawiązano ponadto współpracę z pracodawcami zarówno przy tworzeniu specjalności jak i realizacji procesu dydaktycznego proponując, między innymi, prowadzenie zajęć osobom z praktyki gospodarczej z odpowiednim doświadczeniem zawodowym (np.: prawo gospodarcze, rachunkowość). Zarówno profil praktyczny kierunku finanse i rachunkowość jak i proponowane specjalności dobrze wpisują się w potrzeby lokalnego rynku pracy oraz realizują zapisy strategii wydziału i uczelni. W raporcie samooceny wskazuje się, że koncepcja kształcenia powstała w wyniku dyskusji Rady Programowej kierunku, Rady Wydziału Ekonomii i Administracji, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Konwentu Uczelni, kadry Wydziału Zarządzania UŁ oraz przedstawicieli praktyki gospodarczej. W informacji przedłożonej przez dziekana Wydziału podczas wizytacji stwierdza się, że konsultacje w zakresie efektów kształcenia, programu studiów, przeprowadzone zostały z Naczelnikiem Urzędu Skarbowego, w Skierniewicach, przedstawicielem Banku Pekao SA, Skierniewicką Izbą Gospodarczą oraz wójtami gmin Maków i Godzianów. Rozmowa z władzami uczelni oraz kadrą a także przedstawicielami pracodawców na spotkaniu z zespołem oceniającym potwierdziła, iż koncepcja kształcenia powstała w dyskusji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Obecni na spotkaniu pracodawcy deklarowali dalszą współpracę dotyczącą również zwiększonego wymiaru praktyk zawodowych, który będzie nieodzowny na praktycznym profilu kształcenia. Udział studentów w budowaniu koncepcji kształcenia ograniczał się do pracy w Radzie Programowej kierunku oraz Radzie Wydziału. Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału, w którym uczestniczyli studenci. Zespół oceniający uważa iż studenci powinni zostać włączeni w działania doskonalące koncepcję kształcenia kierunku FiR.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - ocena: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia wpisuje się zarówno w misję Uczelni jak i Wydziału oraz ich cele strategiczne./Praktyczny profil kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość uwzględnia potrzeby lokalnego rynku pracy i realizuje cele strategiczne Uczelni i Wydziału. Koncepcja profilu praktycznego uwzględnia formy i metody dydaktyczne zorientowane na kształtowanie umiejętności zwiększających szanse absolwentów na rynku pracy. Koncepcja kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego nie budzi zastrzeżeń.

1.2) W określaniu koncepcji kształcenia kierunku finanse i rachunkowość bierze udział kadra akademicka, przedstawiciele pracodawców i studenci.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Kierunek studiów Finanse i rachunkowość prowadzony jest na Wydziale Ekonomii i Administracji PWSZ w Skierniewicach w trzech cyklach kształcenia. Cykl oparty na

standardach kształcenia – wygasający, cykl rozpoczęty w roku akademickim 2012/2013 realizujący zasady Krajowych Ram Kwalifikacji jako kierunek o profilu ogólnoakademickim oraz cykl kształcenia rozpoczęty w roku akademickim 2013/2014, jako kierunek o profilu praktycznym.

Senat Uczelni odpowiednimi Uchwałami (nr 163/II/2012 z dnia 21 maja 2012 oraz nr 237/II/2013 z dnia 27 maja 2013) zatwierdził kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość* – dla profilu ogólnoakademickiego i profilu praktycznego. Uchwały te zaopiniowane były zarówno przez Konwent Uczelni jak i Radę Wydziału .

Jako cel kształcenia na profilu ogólnoakademickim określono przygotowanie absolwenta do pracy zawodowej w charakterze specjalisty w dziedzinie finansów i rachunkowości oraz prowadzenia działalności na własny rachunek. Absolwenci ocenianego kierunku otrzymują jednocześnie przygotowanie do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Kierunkowe efekty kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego zostały opracowane w odniesieniu do obszaru nauk społecznych. Odnoszą się one do dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny finanse oraz ekonomia. Opis zakładanych kierunkowych efektów kształcenia został dokonany w układzie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W zakresie wiedzy sformułowano 10 efektów kierunkowych, które zostały odniesione do 11 efektów z obszaru nauk społecznych. Tylko jeden efekt kierunkowy został odniesiony do czterech efektów obszarowych, dwóm przyporządkowano po dwa efekty obszarowe, a pozostałe siedem odniesiono każdorazowo do jednego efektu obszarowego. Przyjęto 9 efektów kierunkowych w zakresie umiejętności odnosząc je do 1-2 efektów obszarowych. Określono 6 efektów kierunkowych w zakresie kompetencji społecznych odnosząc je do 7 efektów z obszaru nauk społecznych. Przyporządkowanie kierunkowych efektów kształcenia do efektów obszarowych jest prawidłowe.

Założone dla kierunku Finanse i rachunkowość prowadzonego na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim cele oraz specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Odpowiadają one przyjętej przez Uczelnię koncepcji kształcenia zakładającej umożliwienie studentom nabycie wiedzy teoretycznej oraz umiejętności praktycznych, a także wyrobienie u nich nawyku samokształcenia. Efekty te uwzględniają w odpowiednim stopniu wymagania w odniesieniu do obszaru nauk oraz dziedziny i dyscyplin, w których osadzony jest oceniany kierunek studiów.

Kierunkowe efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów o profilu praktycznym, uruchomionym w roku akademickim 2013/2014 zostały przyjęte Uchwałą nr 237/II/2013 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach z dnia 27 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia kierunkowych efektów kształcenia na kierunku Finanse i rachunkowość o profilu praktycznym prowadzonym w PWSZ w Skierniewicach. Jako główny cel kształcenia na profilu praktycznym zostało przyjęte „wszechstronne przygotowanie absolwenta w zakresie finansów i rachunkowości czyli przekazanie studentom aktualnej wiedzy teoretycznej i praktycznych umiejętności z zakresu szeroko rozumianych finansów przedsiębiorstw, rachunkowości i prawa podatkowego oraz przygotowanie absolwenta do podjęcia pracy zawodowej w charakterze specjalisty w dziedzinie finansów i rachunkowości, a także prowadzenia działalności na własny rachunek ...”. Cel ten został uszczegółowiony w ramach dalszego zapisu i prawidłowo wpisuje się w koncepcję kształcenia na potrzeby lokalnej gospodarki na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku studiów Finanse i rachunkowość – profil praktyczny zostały sformułowane w odniesieniu do obszaru nauk społecznych. W zakresie wiedzy przyjęto 15 efektów odnosząc je do 11 efektów w obszarze nauk społecznych. Każdy z efektów kierunkowych w zakresie wiedzy został odniesiony do od jednego do trzech efektów obszarowych. Także w zakresie umiejętności przyjęto 15 efektów kierunkowych

odnosząc je do jedenastu efektów obszarowych, również przypisując każdy efekt kierunkowy do 1-3 efektów obszarowych. Kompetencje społeczne związane z ocenianym kierunkiem studiów zostały ujęte w ramach 8 efektów kierunkowych z przyporządkowaniem ich do 7 efektów obszarowych. Należy uznać, że pokrycie efektów kierunkowych wzorcowymi efektami kształcenia dla obszaru nauk społecznych jest prawidłowe. Same efekty kierunkowe są sformułowane w sposób odpowiadający merytorycznie dyscyplinie finanse, a także dyscyplinie ekonomia, w których mieści się oceniany kierunek studiów. Cele oraz specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Odpowiadają przyjętej przez Uczelnię koncepcji kształcenia, która przewiduje umożliwienie studentom nabycie wiedzy teoretycznej oraz umiejętności praktycznych, a także wyrobienie u nich nawyku samokształcenia niezbędnego dla dalszego rozwoju zawodowego.

Efekty kształcenia dla cyklu standardowego – wygasającego zostały określone w formie sylwetki absolwenta i są zgodne ze standardami kształcenia.

Opis efektów kształcenia znajduje się na stronie internetowej Uczelni.

Sylabusy przedmiotów, zarówno dla profilu ogólnoakademickiego, jak i praktycznego, zawierają opisy przedmiotowych efektów kształcenia. Dla poszczególnych przedmiotów podano od 1 do kilku efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty te zostały odniesione do kierunkowych efektów kształcenia. Zestawienie przedmiotowych efektów kształcenia i ich odniesienie do efektów kierunkowych zawierają macierze efektów kształcenia. Analiza tych zestawień prowadzi do stwierdzenia, że realizacja szczegółowych efektów kształcenia przypisanych do poszczególnych przedmiotów pozwala na osiągnięcie ogólnych efektów przyjętych dla ocenianego kierunku studiów. Efekty przedmiotowe rozwijają i uszczegóławiają efekty kierunkowe. Zespołowi oceniającemu nie zostały przedłożone sylabusy dla praktyk zawodowych. Przedstawiono natomiast program praktyk w tym ich cele. W macierzy efektów kształcenia ujęto dla praktyki zawodowej jedynie efekty w zakresie kompetencji społecznych.

Efekty przedmiotowe w cyklu standardowym – wygasającym – nawiązują do sylwetki absolwenta i są zgodne ze standardami kształcenia.

Uczelnia w dniu 23.,10.2013 roku nadesłała dokumentację dotyczącą działań doskonalących podjętych w wyniku uwag zespołu oceniającego na podsumowaniu wizytacji. Przedstawiono sylabus dla praktyk zawodowych uwzględniający efekty w zakresie umiejętności oraz kompetencji a także odpowiednio skorygowaną macierz efektów kształcenia.

2.2)

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla kierunku Finanse i rachunkowość prowadzonego na Wydziale Ekonomii i Administracji PWSZ Skierniewicach zostały sformułowane w sposób merytorycznie prawidłowy i przystępny dla odbiorców zawartych w nich informacji w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabywanych przez absolwentów kierunku. Zrozumiały sposób ich ujęcia oraz wskazanie powiązań zachodzących pomiędzy efektami przedmiotowymi i kierunkowymi ułatwia ocenę ich realizacji. W sylabusach przedmiotów określono sposoby weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów. Wskazano także literaturę podstawową i uzupełniającą wspomagającą proces kształcenia. Wystąpienie tych elementów procesu kształcenia we wzajemnych powiązaniach pozwala na stwierdzenie, że istnieje możliwość opracowania przejrzystego systemu sprawdzenia realizacji efektów kształcenia.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, dyplomy, suplementy oraz karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

Wskazane byłyby w suplementach do dyplomu w pkt. III Informacje o poziomie wykształcenia ust. 1 Poziom posiadanego wykształcenia wpisywanie określić zgodnych z ustawą, tj. studia pierwszego stopnia (zamiast studia wyższe zawodowe) oraz w pkt. IV Informacje o treści studiów w ust.3 wpisywanie przy semestrach – roku akademickiego.

Przechowywanie efektów kształcenia. W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Skierniewicach obowiązują zapisy „Instrukcji kancelaryjnej”, stanowiącej załącznik nr 1 do Zarządzenia Rektora nr 6/2009 z dnia 9 lutego 2009 r. w sprawie wprowadzenia normatywów kancelaryjno-archiwalnych, których celem jest ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. Instrukcja ta określa zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych.

Po upływie okresu przechowywania, tj. 2 lat, akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego, sporządzonego zgodnie z oznaczeniem przewidzianym w instrukcji oraz zgodnie z określonymi w niej symbolami.

Efekty kształcenia są przechowywane u prowadzących poszczególne przedmioty nauczycieli akademickich. Natomiast brak jest przepisów (zarządzenia Dziekana lub Rektora), z których wynikałoby w jaki sposób Wydział prowadzi dokumentację dotyczącą archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją zajęć dydaktycznych i gromadzeniem dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia.

2.3).

System weryfikacji efektów kształcenia stosowany w PWSZ w Skierniewicach opiera się na regulacjach zawartych w Regulaminie studiów oraz programie kształcenia ocenianego kierunku studiów, a w szczególności planach studiów i sylabusach przedmiotów. Zakłada on weryfikację efektów kształcenia w odniesieniu do wszystkich kategorii efektów kształcenia, tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wynika to zarówno z rozwiązań formalnych zawartych w Regulaminie studiów, jak i zakresu merytorycznego weryfikacji postępów w nauce na zajęciach, określonego w sylabusach przedmiotów w formie kolokwiów, projektów, prezentacji i innych form sprawdzania wiedzy i umiejętności, a także zakresu wymagań określonych w ramach zaliczeń przedmiotów i egzaminów. Te sposoby weryfikacji efektów kształcenia nastawione są w pierwszej mierze na sprawdzenie realizacji szczegółowych efektów kształcenia związanych z poszczególnymi przedmiotami. Pozwalają one na weryfikację wiedzy i umiejętności niezbędnych do zaliczenia określonych etapów kształcenia.

Bardziej kompleksowa weryfikacja wiedzy i umiejętności, a także kompetencji społecznych następuje w ramach praktyk zawodowych oraz w procesie dyplomowania. Dotyczy ona jednocześnie efektów kształcenia odnoszących się do wielu przedmiotów i ma charakter przekrojowy.

Zgodnie z programem praktyk zawodowych student konfrontuje i rozwija o aspekty praktyczne swoją wiedzę i umiejętności nabyte w procesie kształcenia oraz nabywa kompetencje społeczne związane z funkcjonowaniem w środowisku zakładu pracy.

Praktyki realizowane przez studentów wizytowanego kierunku trwają 4 tygodnie (profil ogólnoakademicki). W roku akademickim poprzedzającym okres wakacyjnym, w którym studenci zgodnie z programem studiów powinni odbyć praktyki, na Uczelni

organizowane jest spotkanie dla studentów, w trakcie którego opiekunowie praktyk oraz przedstawiciele Biura Karier przedstawiają studentom informację dotyczące praktyk od strony formalnej oraz zasady ich rozliczania. Miejsca, w których studenci realizują praktyki zatwierdzone są przez opiekuna ds. praktyk oraz pracowników Biura Karier. W przypadku gdy miejsce gdzie studenci odbywają praktyki charakteryzuje się nieprawidłowym podejściem do studenta, m.in. praca powyżej 8 godzin dziennie, czy brak realizacji programu praktyk, może to zostać zgłoszone przez studenta do Biura Karier co spowoduje, że kolejni studenci nie będą mogli odbywać praktyk w takiej instytucji. Biuro Karier działające na Uczelni prowadzi także wykaz instytucji, do których studenci mogą zgłosić się na praktyki studenckie. Na Uczelni praktykowane jest żeby studenci poszukiwali miejsca praktyk we własnym zakresie, a w przypadku niepowodzenia mogą uzyskać wsparcie pracowników Biura Karier. W związku z tym należy pozytywnie ocenić pomoc pracowników Uczelni w poszukiwaniu i organizacji praktyk studenckich.

Regulamin studiów przewiduje, że podstawowym okresem zaliczeniowym jest semestr. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie zaliczeń ze wszystkich ujętych w planie studiów zajęć dydaktycznych, w tym praktyk oraz zdanie wszystkich egzaminów. Zaliczeniu podlegają wszystkie formy zajęć ujęte w planie studiów. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia zajęć z danego przedmiotu. W uczelni stosowana jest tradycyjna skala ocen (od 2,0 do 5,0).

W przypadku nie uzyskania zaliczenia bądź nie złożenia egzaminu w ustalonym terminie student ma prawo do przystąpienia do niego w drugim terminie. Student kwestionujący obiektywizm uzyskanej oceny może wystąpić do dziekana o zaliczenie/egzamin komisyjny, który odbywa się na powszechnie stosowanych w krajowym szkolnictwie wyższym zasadach. Regulamin studiów przewiduje możliwość powtarzania roku raz w trakcie studiów. Za zgodą Rektora student powtarzający rok może brać udział w niektórych bądź wszystkich zajęciach następnego roku i przystąpić do jego warunkowego zaliczenia.

Warunki i zasady związane z zaliczaniem poszczególnych przedmiotów określone są w sylabusach. Jako formy zaliczenia podawane są w szczególności: egzamin, zaliczenie z oceną, ocena aktywności na zajęciach, pisemne sprawdziany częściowe, ustne testy wiedzy w trakcie zajęć bieżących, sprawdzian pisemny z częścią testową i zadaniami z treścią.

Liczba egzaminów zdawanych przez studentów ocenianego kierunku studiów jest stosunkowo niewielka. W trakcie studiów prowadzonych na profilu ogólnoakademickim studenci zdają łącznie 16 egzaminów, rozłożonych przy tym nie w pełni równomiernie, gdyż w kolejnych semestrach ich liczba wynosi: 3, 1, 3, 3, 4, 2. W programie studiów o profilu praktycznym uruchomionym od 1.10.2013 r. liczba egzaminów została jeszcze bardziej zmniejszona do 13 – po dwa w sesji. W szczególności zrezygnowano z egzaminu z języka obcego. Tak mała liczba egzaminów może ograniczać możliwość mierzenia realizacji efektów kształcenia.

Istotnym elementem systemu weryfikacji efektów kształcenia jest proces dyplomowania. Nastawiony jest on na zastosowanie i rozwój specjalistycznej wiedzy i umiejętności nabytych w ramach dotychczasowych studiów przy przygotowywaniu pracy dyplomowej. Weryfikacji i oceny dokonują promotor i recenzent oraz komisja egzaminu dyplomowego obejmującego zagadnienia z problematyki związanej z pracą dyplomową. Ogólne zasady i procedury odnoszące się do procesu dyplomowania zostały określone w Regulaminie studiów. Przewidują one, że student przygotowuje pracę dyplomową pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy bądź stopień naukowy. Przewiduje się, że przy ustalaniu tematu pracy dyplomowej bierze się w szczególności pod uwagę zainteresowania naukowe studenta i potrzeby regionu. Natomiast nie wprowadzono

jednoznacznego powiązania tematyki prac dyplomowych ze specjalizacją naukową promotorów. Zasady takiej nie sformułowano także w odniesieniu do recenzentów prac dyplomowych.

Warunkiem ukończenia studiów, stanowiącym potwierdzenie zrealizowania wszystkich ujętych w ich programie efektów kształcenia, jest uzyskanie wszystkich zaliczeń, złożenie egzaminów, otrzymanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej od promotora i recenzenta oraz zdanie egzaminu dyplomowego. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją, w skład której wchodzi przewodniczący (dziekan bądź upoważniony przez niego nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora), promotor i recenzent. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. Na egzaminie tym student powinien wykazać się efektami kształcenia określonymi dla kierunku studiów, a w szczególności z zakresu problematyki przedmiotów związanych z tematyką pracy dyplomowej. Ostateczny wynik ze studiów jest ustalany jako suma 0,6 średniej ocen z przebiegu studiów i po 0,2 ocen pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego. Takie wagi pozwalają na właściwe uwzględnienie oceny realizacji efektów kształcenia związanych z przedmiotami kończącymi się egzaminami i zaliczeniami w trakcie studiów. Opisany system weryfikacji efektów kształcenia związanych z procesem dyplomowania należy uznać za prawidłowy.

Analiza i ocena przedstawionych powyżej rozwiązań w zakresie systemu weryfikacji efektów kształcenia prowadzi do stwierdzenia, że tworzą one kompleksowy i spójny systemem pozwalający na zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych etapach procesu kształcenia. Stosowane procedury, metody i oceny pozwalają na prawidłową ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia.

Wymagania stawiane studentom są w zakresie realizacji efektów kształcenia są zawarte w szeregu dokumentach związanych z procesem kształcenia. Plany studiów określają przedmioty kończące się zaliczeniem i egzaminem. Wymagania związane z zaliczaniem poszczególnych przedmiotów zostały przedstawione w ich sylabusach. Są one dodatkowo podawane do informacji studentów przez prowadzących zajęcia. Duży zakres stosowania pisemnych form sprawdzania wiedzy i umiejętności pozwala na zachowanie niezbędnego obiektywizmu przy formułowaniu ocen. Zasady dopuszczania do zaliczeń i egzaminów oraz ich przeprowadzania są sformułowane w Regulaminie studiów i zapewniają standaryzację postępowania w odniesieniu do wszystkich studentów. Regulamin studiów przewiduje również przejrzystość ocen otrzymywanych z zaliczeń i egzaminów przez informowanie o nich studentów. Wprowadza także niezbędne procedury odwoławcze pozwalające na dodatkową weryfikację ocen otrzymanych przez studenta. Należy stwierdzić, że tak skonstruowany i pełni stosowany system weryfikacji efektów kształcenia jest prawidłowy i obejmuje w niezbędnym zakresie wszystkie kategorie efektów, tj. wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne oraz wszystkie etapy składające się na proces kształcenia.

Uczelnia nie prowadzi na ocenianym kierunku studiów kształcenia na odległość.

Studia na kierunku Finanse i rachunkowość zostały uruchomione w PWSZ w Skierniewicach od roku akademickiego 2009/2010. Oznacza to, że dotychczas wypromowane zostały dwa roczniki absolwentów w łącznej liczbie 66 osób. W odniesieniu do pierwszego rocznika absolwentów odsiew wyniósł 60,3 %, a w odniesieniu do drugiego 43,4 % łącznej liczby przyjętych studentów. Uczelnia jako główny powód tego wysokiego odsiewu podaje niski poziom wiedzy kandydatów na studia. Około 56 % studentów zrezygnowało ze studiów w trakcie pierwszego i drugiego semestru, a w mniejszym stopniu także trzeciego, ze względu na brak zaliczenia semestru. Główne problemy sprawiały studentom przedmioty ilościowe, a przede wszystkim matematyka. Należy wskazać, że w związku z tym uczelnia zaoferowała studentom dodatkowe, nieobowiązkowe zajęcia z matematyki. Pozwoliło to w kolejnym roku na zmniejszenie skali odsiewu. Przyczynami odwołania były także rezygnacja ze studiów w

trakcie semestru (19,0 %), nie wznowienie studiów po urlopie (16,1 %) oraz nie podjęcie studiów (7,5 %).

Należy stwierdzić, że odsiew na studiach na ocenianym kierunku jest wysoki. Wynika to z jednej strony z konsekwentnego stosowania wymagań dotyczących zaliczenia semestru, a z drugiej niedostatecznej selekcji kandydatów na studia, którzy okazują się nieprzygotowani do sprostania wymaganiom, zwłaszcza z przedmiotów ilościowych.

Informacje na temat systemu oceny efektów kształcenia bądź jego elementów i sposobu stosowania przekazywane są studentom w następujących formach:

- określenie ogólnych zasad oceny i warunków zaliczania przedmiotów, okresów studiów i całych studiów zawarte są w Regulaminie studiów;
- plan studiów zawiera wykaz obowiązujących w danym semestrze zaliczeń i egzaminów, praktyk, liczby punktów ECTS oraz innych obowiązków dydaktycznych;
- warunki i zasady zaliczania zajęć dydaktycznych podaje do wiadomości studentom nauczyciel akademicki na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu.

Biorąc pod uwagę, że Regulamin studiów oraz plany studiów są dostępne na stronie internetowej Uczelni, a prowadzący zajęcia stosują się do podanej formy przekazu informacji, należy uznać, że studenci są w odpowiednim stopniu poinformowani o systemie oceny efektów kształcenia.

Dziedzinat Wydziału prowadzącego kierunek studiów podaje do wiadomości studentów uzgodniony z nauczycielami akademickimi i studentami, a następnie zatwierdzony przez dziekana harmonogram zaliczeń i egzaminów w każdej sesji. Wyniki zaliczeń i egzaminów podawane są do wiadomości studentów i wpisywane do indeksu, karty okresowych osiągnięć i protokołu. Zapewnia to studentom dostęp do informacji na temat oceny stopnia realizacji przez nich efektów kształcenia.

Na podstawie powyższej analizy stosowanych rozwiązań należy stwierdzić, że na ocenianym kierunku studiów zapewniono odpowiednią dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia oraz rezultatów uzyskiwanych przez studentów.

2.4).

Badanie opinii absolwentów PWSZ o programie nauczania, kadrze nauczającej, organizacji procesu dydaktycznego i osiągniętych efektach przewidziane jest w procedurach ujętych w Uczelnianym systemie zapewnienia jakości kształcenia Uczelni. Absolwenci wyrażają swoją opinię za pomocą ankiety. Ankietyzacja przewidziana jest w każdym roku przed odebraniem dyplomu. Natomiast badanie losów absolwentów przewidziane jest po trzech i po pięciu latach od ukończenia studiów. W bieżącym roku przeprowadzone zostały dodatkowe badania po roku od ukończenia studiów. Odnosiły się one do pierwszego rocznika absolwentów ocenianego kierunku studiów liczącego 68 osób. Zwrotność ankiet na poziomie 50 % pozwoliła uczeni poznać losy absolwentów i ich opinie na temat procesu kształcenia. Wyniki ankiety pozwoliły na pozyskanie informacji, że 58 % badanych pracuje zawodowo w charakterze pracowników najemnych, 35 % nie ma aktualnie pracy, a jedna osoba prowadzi własną działalność gospodarczą. Powodem nie podjęcia pracy było w większości przypadków kontynuowanie nauki. Połowa absolwentów pracuje przy tym zgodnie z kierunkiem studiów. Stopień zadowolenia z odbytych studiów był wysoki, gdyż 82 % ankietowanych stwierdziło, że podjęłoby ponownie naukę na tym samym kierunku w tej samej uczelni.

W trakcie wizytacji przedstawiona została dokumentacja dotycząca monitoringu absolwentów, który został przeprowadzony na koniec roku akademickiego 2012/2013 na grupie studentów, którzy zakończyli studia rok wcześniej. Program ten dla Uczelni jest programem pilotażowym, nie można więc zaobserwować jego wpływu na proces kształcenia. Z informacji przedstawionych przez pracowników Biura Karier wynika, że informację

zebrane podczas monitoringu zostały zestawione w formie zagregowanej i na najbliższych posiedzeniach Senatu oraz Uczelnianej Komisji ds. Jakości wyniki te będą analizowane. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA nie posiadali informacji o monitoringu losów zawodowych.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

W uczelni prowadzona jest archiwizacja prac przejściowych i egzaminacyjnych. W trakcie wizytacji przedstawiono prace z kilkunastu przedmiotów. Prace te mają najczęściej formę testu, testu połączonego z pytaniami opisowymi bądź do uzupełnienia zdań, zadań obliczeniowych, a sporadycznie prac projektowych. Jedynie niewielka część prac jest sporządzana na arkuszach przygotowanych przez wykładowcę zawierających niezbędną metryczkę sprawdzianu. Większość prac przygotowywana jest na kartkach zeszytowych bez określenia nazwy przedmiotu, roku studiów, daty sprawdzianu i innych informacji pozwalających na identyfikację pracy. Część sprawdzających prace umieszcza na nich oceny pytań cząstkowych i całości pracy, ale na niektórych wystawiona jest jedynie ocena końcowa.

Zespół oceniający wskazuje, że archiwizacja powinna obejmować wszystkie prace etapowe. Prace powinny zawierać informacje pozwalające na identyfikację przedmiotu i studenta. Na pracach oceniający powinni zamieszczać odpowiednie oznaczenia stanowiące podstawę wystawionej oceny.

Prace dyplomowe we wszystkich przypadkach związane były z kierunkiem studiów. Miały one charakter opracowań teoretyczno-empirycznych. Dominowała w nich część teoretyczna oparta na analizie opisowej wykorzystującej literaturę przedmiotu i inne źródła wtórne. Części empiryczne, z reguły wąskie, odwoływały się do przykładu jednostkowych podmiotów i zawierały analizy statystyczne uzyskanych w nich danych empirycznych. Poziom merytoryczny ocenianych prac dyplomowych był dobry, a strona formalna w większości odpowiadała przyjętym w tym zakresie wymaganiom.

2.5).

Kierunek studiów Finanse i rachunkowość prowadzony w PWSZ w Skierniewicach nie był dotychczas oceniany przez PKA.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Cele oraz specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są dla obydwu prowadzonych w Uczelni profili kształcenia zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Odpowiadają przyjętej koncepcji kształcenia i pozwalają na zdobycie wiedzy teoretycznej oraz umiejętności praktycznych związanych z zawodami w zakresie finansów. Konsultacje efektów kształcenia z interesariuszami są zbyt wąskie.

2.2) Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalają na stworzenie efektywnego systemu ich weryfikacji.

2.3) Stosowany w Uczelni system weryfikacji efektów kształcenia jest prawidłowy i obejmuje w niezbędnym zakresie wszystkie kategorie efektów, tj. wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne oraz wszystkie etapy składające się na proces kształcenia. Jest to kompleksowy, spójny i odpowiednio wystandaryzowany systemem pozwalający na zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych etapach procesu kształcenia.

Stosowane procedury, metody i oceny pozwalają na prawidłową ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia. Dostępność informacji na temat tego systemu jest właściwa.

2.4) W uczelni podjęto badania pilotażowe absolwentów ocenianego kierunku studiów.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Sformułowane dla ocenianego kierunku studiów cele i efekty kształcenia zostały ujęte w sposób obszerny i przejrzysty. Opracowano je dla każdego z przedmiotów ujętych w planie studiów (poza praktyką zawodową) w ramach sporządzonych dla nich sylabusów. Cele i efekty kształcenia znajdują odpowiednie odniesienie do treści programowych i metod dydaktycznych stosowanych w ramach zajęć. Należy stwierdzić, że nabycie wiedzy objętej treściami programowymi odnoszącymi się do poszczególnych przedmiotów oraz umiejętności kształtowanych przez zastosowanie odpowiednich metod dydaktycznych pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Sprzyja temu także właściwa liczba godzin zajęć dydaktycznych przewidzianych dla poszczególnych przedmiotów. Jednocześnie przedmioty składające się na program kształcenia tworzą prawidłowo powiązaną spójną całość. Zastrzeżenie budzi zbyt niski wymiar praktyk zawodowych w ramach profilu praktycznego. Ponadto program kształcenia, zarówno przyjęty dla studiów o profilu ogólnoakademickim, jak i praktycznym, przewiduje w zbyt wąskim zakresie wykorzystanie narzędzi informatycznych niezbędnych dla realizacji celów kształcenia odnoszących się do ukształtowania umiejętności rozwiązywania problemów z zakresu finansów i rachunkowości. Można również zauważyć, że realizacja efektów kształcenia na kierunku Finanse i rachunkowość i profilu praktycznym w świetle obecnie przyjętych rozwiązań organizacyjnych będzie utrudniona w wyniku zbyt wąskiego włączenia praktyków gospodarczych do realizacji zajęć dydaktycznych.

Zespół oceniający stwierdza, iż poza powyższym zastrzeżeniem, w wyniku realizacji programu kształcenia możliwe jest uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Studia na ocenianym kierunku, zarówno prowadzone w formie studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, w ramach wszystkich obecnie realizowanych programów kształcenia, trwają 3 lata (6 semestrów). Przejściowo na każdym roku studiów obowiązuje inny program kształcenia. Kształcenie oparte jest zatem na ocenianym kierunku studiów o trzy programy: 1) program studiów obowiązujący studentów przyjętych w roku akademickim 2011/2012 oparty na standardach kształcenia (dotyczy on studentów obecnego trzeciego roku studiów); 2) program kształcenia o profilu ogólnoakademickim oparty na KRK wprowadzony od roku akademickiego 2012/2013 (dotyczy on studentów obecnego drugiego i będzie obejmował w przyszłym roku akademickim studentów trzeciego roku); 3) program kształcenia o profilu praktycznym oparty na KRK wprowadzony od roku akademickiego 2013/2014 (dotyczy on studentów obecnego pierwszego roku studiów).

Program studiów obowiązujący przed wprowadzeniem KRK (obecnie realizowany jedynie w odniesieniu do studentów trzeciego roku studiów) obejmuje na studiach stacjonarnych łączny wymiar 1845 godzin zajęć dydaktycznych, a na studiach niestacjonarnych 1203 godzin. Program ten zawiera wszystkie przedmioty podstawowe, kierunkowe i związane z innymi wymaganiami określone w standardach kształcenia realizowane w wymiarze godzinowym nie mniejszym od określonego w przepisach. Dla programu tego została określona na studiach stacjonarnych liczba 191, a na studiach niestacjonarnych 189 punktów ECTS. Aktywne formy zajęć stanowią 54 % ogólnej liczby

godzin, a udział zajęć do wyboru 34 % na studiach stacjonarnych i 35 % na niestacjonarnych. Analizowany program kształcenia spełnia wymagania określone w standardach kształcenia.

Program kształcenia wprowadzony od roku akademickiego 2012/2013 dla kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim obejmuje łącznie 1975 godzin na studiach stacjonarnych i 1252 godziny na studiach niestacjonarnych, przy czym w obydwu przypadkach uwzględniono w tej liczbie 160 godzin praktyki zawodowej. Struktura przedmiotów dla obydwu form studiów jest identyczna, poza zajęciami z wychowania fizycznego, które nie są występują na studiach niestacjonarnych.

Program kształcenia obejmuje 12 grup przedmiotów:

- 1) Przedmioty ogólne obowiązkowe, w tym język obcy w wymiarze 120 godzin na studiach stacjonarnych i 80 na niestacjonarnych oraz Ochronę własności intelektualnej (15/9);
- 2) Przedmioty ogólne do wyboru w łącznym wymiarze odpowiednio 60 i 36 godzin (wybór dwóch z czterech: Podstawy socjologii, Podstawy psychologii, Etyka Filozofia);
- 3) Podstawy ekonomii (Mikro i Makroekonomia w wymiarze odpowiednio 120 i 90 godzinna studiach stacjonarnych oraz 76 i 58 na niestacjonarnych);
- 4) Przedmioty ilościowe (Matematyka, Statystyka, Ekonometria, Matematyka finansowa – łącznie 300/192 godz.);
- 5) Przedmioty informatyczne (45/28 godz.);
- 6) Przedmioty finansowe w skali makro (Finanse publiczne, Rynki finansowe, Bankowość – łącznie 135/82 godz.);
- 7) Przedmioty finansowe w skali mikro (Finanse przedsiębiorstw, Rachunkowość, Analiza finansowa, Rachunkowość finansowa, Ubezpieczenia – łącznie 210/126 godz.);
- 8) Moduł uzupełniający (Prawo, Zarządzanie, Podstawy finansów – łącznie 90/54 godz.);
- 9) Przedmioty do wyboru (fakultatywne) – po 9 przedmiotów przeznaczonych dla kierunku Finanse i rachunkowość i ogólnowydziałowych z zakresu ekonomii, zarządzania i finansów - łącznie 210/126 godz.;
- 10) Przedmioty specjalnościowe – (8 przedmiotów, łącznie 255/156 godz.);
- 11) Seminarium dyplomowe – 90/60 godz.;
- 12) Praktyki zawodowe w wymiarze 160 godzin.

W ramach tego programu kształcenia należy zwrócić uwagę na znaczny wymiar zajęć z Makro i Mikroekonomii zapewniający ukształtowanie u absolwentów solidnych podstaw wiedzy ekonomicznej. Silnie rozbudowane pod względem godzinowym są przedmioty ilościowe, co jest z jednej strony uzasadnione w obliczu występujących na ocenianym kierunku studiów problemów z odpowiednim przygotowaniem kandydatów na studia z matematyki, a z drugiej znaczenia tych przedmiotów narzędziowych w ramach finansów. Także pozostałe przedmioty ilościowe są ważne dla realizacji efektów kształcenia związanych z ocenianym kierunkiem studiów. Natomiast zwraca uwagę stosunkowo mały wymiar godzin przedmiotów informatycznych (Technologia informacyjna 30 godz. i Informacyjne przetwarzanie danych 15 godz. na studiach stacjonarnych i zaledwie 18 i 10 na niestacjonarnych). Kształtowanie umiejętności korzystania z informatycznych systemów wsparcia w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów powinno być szersze.

Na studiach stacjonarnych 48 % zajęć realizowanych jest w formie wykładów, 47 % w formie ćwiczeń, na seminaria dyplomowe przypada 5 % ogólnej liczby godzin zajęć (bez praktyki zawodowej). Natomiast na studiach niestacjonarnych udziały te kształtują się w sposób następujący: 47 % wykłady, 47 % ćwiczenia, 6 % seminaria dyplomowe. Takie proporcje stosowanych form zajęć dla studiów o profilu ogólnoakademickim należy uznać za prawidłowe.

Studenci ocenianego kierunku studiów mają następujące możliwości dokonywania wyboru modułów/przedmiotów: przedmioty ogólne, zajęcia do wyboru, specjalność, seminarium dyplomowe. Stanowią one 30 % wymiaru godzin zajęć oraz tyle samo punktów ECTS.

Na ocenianym kierunku studiów oferowane są dwie specjalności: Finanse małego i średniego przedsiębiorstwa oraz Rachunkowość i podatki. Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowy realizowanego na nich programu kształcenia należy uznać, że obydwie specjalności mieszczą się w dyscyplinach naukowych: finanse oraz ekonomia.

Metody kształcenia przewidziane do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dla studiów o profilu ogólnoakademickim określone zostały w sylabusach przedmiotów. Wykazują one odpowiednie zróżnicowanie i są w niezbędnym zakresie dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów i formy zajęć. Uwzględniono przy tym szeroki zakres metod o charakterze aktywizującym. W odniesieniu do zajęć wykładowych przewidziano zastosowanie wykładów informacyjnych, wykładów problemowych oraz wykładów konwersatoryjnych. Natomiast do prowadzenia ćwiczeń najczęściej stosowane są: dyskusje moderowane, analizy danych statystycznych, rozwiązywanie zadań obliczeniowych, analizy studiów przypadku, ćwiczenia zespołowe, przygotowywanie i przedstawianie referatów oraz prezentacji multimedialnych.

Program kształcenia wprowadzony od roku akademickiego 2013/2014 dla kierunku studiów o profilu praktycznym obejmuje łącznie 1370 godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych i 828 godzin na studiach niestacjonarnych (w obydwu przypadkach bez 120 godzin praktyki zawodowej). Oznacza to istotne zmniejszenie wymiaru godzin w stosunku do programu studiów o profilu ogólnoakademickim, który on zastąpił. Programy studiów stacjonarnych i niestacjonarnych różnią się jedynie wymiarem godzin oraz brakiem na studiach niestacjonarnych zajęć z wychowania fizycznego. Zwiększenie wymiaru praktyk zawodowych, w opinii Zespołu Oceniającego jest niezbędne dla stworzenia właściwych ram dla realizacji zakładanych efektów kształcenia dla profilu praktycznego.

Program kształcenia obejmuje następujące grupy przedmiotów:

- 1) Przedmioty ogólne obowiązkowe w łącznym wymiarze 240 godzin na studiach stacjonarnych i 144 na studiach niestacjonarnych, w tym odpowiednio 120 i 72 godziny języka obcego;
- 2) Przedmioty ogólne do wyboru: Podstawy socjologii/Podstawy psychologii, Etykę/Filozofię w łącznym wymiarze odpowiednio 60 i 36 godzin;
- 3) Przedmioty kierunkowe w wymiarze odpowiednio 1010 i 606 godzin (w tym przedmioty ogólnoeconomiczne, ilościowe, finansowe w łącznej liczbie 21);
- 4) Przedmioty fakultatywne (odpowiednio 60 i 36 godzin);
- 5) Przedmioty specjalnościowe (13) w wymiarze odpowiednio 215 i 204 godzin;
- 6) Seminarium dyplomowe (odpowiednio 60 i 90 godzin);
- 7) Praktyka zawodowa 120 godzin.

Należy wskazać, że wprowadzony od roku akademickiego 2013/2014 program studiów o profilu praktycznym wykazuje niewielkie różnice w stosunku do dotychczas realizowanego programu ogólnoakademickiego z punktu widzenia realizowanych przedmiotów. Doszły w nim jedynie takie mniej istotne przedmioty, jak Planowanie i projektowanie kariery zawodowej, Podstawy marketingu, Rachunkowość wynagrodzeń, Etyka i normy wykonywania zawodu księgowego oraz kilka przedmiotów specjalnościowych. Trzon kształcenia kierunkowego pozostał niezmienny. Nie zastosowano przy tym podziału przedmiotów na węższe grupy/moduły i grupa przedmiotów kierunkowych obejmuje około 75 % wymiaru godzinowego całych studiów.

Na studiach stacjonarnych 40 % zajęć realizowanych jest w formie wykładów, 56 % w formie ćwiczeń, na seminaria dyplomowe przypada 4 % ogólnej liczby godzin zajęć. Natomiast na studiach niestacjonarnych udziały te kształtują się w sposób następujący: 39 % wykłady, 50 % ćwiczenia, 11 % seminaria dyplomowe. Znaczna część przedmiotów kierunkowych związanych z finansami oraz specjalnościowych (11) realizowana jest przy tym wyłącznie w formie wykładu, co znacznie utrudnia nadanie im charakteru kształcenia praktycznego. Zespół oceniający uważa, iż program kształcenia dla profilu praktycznego powinien być wzbogacony o zajęcia odbywające się w warunkach zbliżonych do środowiska pracy.

Studenci kierunku Finanse i rachunkowość o profilu praktycznym mają następujące możliwości dokonywania wyboru przedmiotów: przedmioty ogólne do wyboru, przedmioty fakultatywne, specjalnościowe oraz seminarium dyplomowe. Łącznie obejmują one 29 % godzin zajęć dydaktycznych i 30 % punktów ECTS.

Sylabusy przedmiotów przekazane jako załącznik do raportu samooceny zostały przygotowane w sposób nienależyty. Po pierwsze, pomimo że wszystkie zostały opatrzone nagłówkiem Autorski program zajęć dydaktycznych na rok akademicki 2013/2014 znaczna ich część jako profil podaje profil ogólnoakademicki. Zatem nie przedstawiono kompletu sylabusów dla efektów kształcenia odpowiadającego programowi kształcenia o profilu praktycznym wprowadzonego od roku akademickiego 2013/2014. Brakuje części sylabusów dla programu kształcenia o profilu praktycznym. Niektóre sylabusy przedstawione dla profilu praktycznego nie podają metod dydaktycznych świadczących o praktycznym podejściu do prowadzenia procesu dydaktycznego. Na przykład dla przedmiotu Analiza sprawozdań finansowych jako metodę dydaktyczną określono wykład z prezentacją zakończony zagajeniem dyskusji; dla przedmiotu Podstawy rachunkowości podano: 1. wykład z prezentacją multimedialną, 2. wzory sprawozdań finansowych, 3. Wzorcowy plan kont – zamiast metod dydaktycznych w dwóch ostatnich punktach podano przedmiot zajęć. Dla niektórych przedmiotów podano identyczne metody dydaktyczne dla profilu ogólnoakademickiego i praktycznego, mimo że pewnej zmianie uległy efekty kształcenia – np. Podstawy finansów. Sylabusy wskazują, że zajęcia na studiach o profilu praktycznym w większości będą prowadzili nauczyciele akademicy. W opinii zespołu oceniającego obsadę zajęć praktycznych należy wzbogacić o przedstawicieli praktyki sektora finansowego. Władze Uczelni deklarowały, podczas wizytacji szeroką współpracę z przedstawicielami praktyki gospodarczej. Brak jest sylabusu dla praktyki zawodowej, która została włączona do programu kształcenia.

Na kierunku studiów Finanse i rachunkowość o profilu praktycznym oferowane są dwie specjalności: Finanse małego i średniego przedsiębiorstwa oraz Rachunkowość i podatki. Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowy programu kształcenia, należy uznać, że obydwie specjalności dobrze wpisują się w kierunek Finanse i rachunkowość.

Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności, wprowadzenie zasad Krajowych Ram Kwalifikacji), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Senat po ich uprzednim zaopiniowaniu przez Konwent.

Programy kształcenia podawane są zgodnie z Regulaminem studiów do wiadomości studentom przez prowadzących dany przedmiot na pierwszych zajęciach oraz w dziale nauczania i w bibliotece. Programy kształcenia nie są zamieszczone na stronie internetowej Uczelni, co należy uznać za duże ograniczenie swobodnego i pełnego dostępu do nich. Programy kształcenia, przedstawiane na zajęciach dotyczą na ogół danego przedmiotu a więc nie są przedstawiane w sposób kompleksowy, natomiast możliwość wglądu do

egzemplarza papierowego w dziale nauczania czy bibliotece, w opinii studentów, nie jest satysfakcjonującym sposobem komunikacji.

Na studiach o profilu ogólnoakademickim czas pracy przewidziany na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia dla całych studiów jest odpowiedni, zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Obciążenia godzinowe w poszczególnych semestrach są zbliżone i wynoszą w pierwszych czterech semestrach 300-345 godzin, a jedynie w ostatnich dwóch spadają do 225-285, co jest rozwiązaniem prawidłowym. Pozwala ono na systematyczną realizację efektów kształcenia w trakcie studiów, ze zmniejszeniem obciążeń zajęciami dydaktycznymi w ostatnich semestrach w związku z przygotowaniem pracy dyplomowej. Nakład czasu pracy dla poszczególnych przedmiotów został określony w sylabusach. Zawiera on określenie godzin zajęć dydaktycznych realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego. Na studiach o profilu praktycznym czas pracy przewidziany na osiągnięcie efektów kształcenia w ramach zajęć dydaktycznych został znacząco skrócony w stosunku do profilu ogólnoakademickiego – o 485 godzin na studiach stacjonarnych i o 304 na studiach niestacjonarnych. Ogranicza to niewątpliwie możliwość realizacji założonych efektów kształcenia w ramach bezpośredniego kontaktu z nauczycielem akademickim. Natomiast w sylabusach przedmiotów oprócz nakładu pracy studenta wyrażonego w godzinach w odniesieniu do zajęć odbywających się w uczelni podano też nakład pracy własnej. Jest on wyrażony najczęściej jako 2-3 krotność liczby godzin zajęć dydaktycznych, a dla studiów niestacjonarnych nakład pracy własnej jest o tyle większy, że łącznie z zajęciami dydaktycznymi równa się określone dla studiów stacjonarnych. Można uznać, że wymagany nakład pracy własnej rekompensuje jego ubytek w ramach zajęć i pozwoli na realizację założonych efektów kształcenia, oczywiście pod warunkiem stosowania odpowiednich wymogów w tym zakresie.

Regulacje tworzące uczelniany system akumulacji punktów zawarte są w Regulaminie studiów. Wprowadził on skalę ocen i punktów zgodne z Europejskim Systemem Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS). Za pomocą punktów wyrażony został średni nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia założonych celów kształcenia z każdego przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Uczelniany system akumulacji punktów przewiduje, że liczba punktów ECTS w semestrze wynosi od 27 do 33. Natomiast dla roku studiów liczba ta jest stała i wynosi 60. W odniesieniu do ocenianego kierunku studiów programy studiów oparte na KRK, zarówno ogólnoakademicki, jak i praktyczny, przyjmują dla każdego semestru identyczną liczbę 30 punktów ECTS. Punkty zostały przypisane do wszystkich ujętych w planie elementów procesu kształcenia, tj. przedmiotów, projektów, praktyki zawodowej i pracy dyplomowej (10). Student otrzymuje punkty pod warunkiem osiągnięcia celów założonych dla danego elementu procesu kształcenia, po wypełnieniu wszystkich wymagań z nim związanych i otrzymaniu pozytywnej oceny, tj. co najmniej 3,0.

Także program kształcenia na nowowprowadzonym profilu praktycznym przyjął łączną liczbę 180 punktów ECTS, po 30 w każdym semestrze. Punkty zostały przypisane do wszystkich ujętych w planie studiów elementów procesu kształcenia, w tym do praktyki zawodowej jedynie 4.

Punkty ECTS ujęte są w planie studiów ocenianego kierunku oraz w sylabusach przedmiotów.

Obowiązujący w Uczelni system punktacji ECTS jest zgodny z przepisami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187) i stwarza odpowiednie podstawy do wyrażania nakładu pracy studentów ocenianego kierunku studiów.

System ECTS funkcjonujący w PWSZ w Skierniewicach obejmuje w szczególności przeliczenie tradycyjnej skali ocen na skalę europejską (A, B, C, D, E, F). Jego wskazana powyżej zgodność z Europejskim Systemem Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS) umożliwia przenoszenie osiągnięć studentów w przypadku podejmowania nauki w innej uczelni. Regulamin studiów PWSZ przewiduje uznawanie osiągnięć z innej uczelni potwierdzonych na podstawie odpowiednich dokumentów przez dziekana wydziału. Studenci ocenianego kierunku studiów nie korzystają z możliwości indywidualizacji kształcenia, w szczególności nie było studentów uczestniczących w wymianie międzyuczelnianej i międzynarodowej.

Sekwencja modułów i przedmiotów ujętych w planie studiów ocenianego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim i praktycznym są prawidłowe. Moduły i przedmioty kształtujące wiedzę i umiejętności ogólne realizowane są przed modułami i przedmiotami o charakterze specjalistycznym. Nauka języka prowadzona jest przez pierwsze cztery semestry studiów. Przedmioty z zakresu finansów mikro i makroekonomicznych są prowadzone w odpowiedniej kolejności. Przedmioty narzędziowe są wprowadzane sukcesywnie od początku realizacji programu studiów poprzedzając przedmioty, w których znajdują się ich zastosowania. Przedmioty fakultatywne realizowane są przez wszystkie semestry. Moduł specjalności prowadzony jest przez ostatnie trzy semestry, podobnie jak praktyka dyplomowa. Praktyka zawodowa przewidziana jest w piątym semestrze.

Praktyki zawodowe są na ocenianym kierunku studiów elementem procesu kształcenia i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu. Wymiar praktyki zawodowej zarówno dla profilu ogólnoakademickiego, jak i praktycznego wynosi 120 godzin (4 tygodnie). Praktyki są organizowane w oparciu o ramowy program zatwierdzony przez dziekana. Program ten jest nadmiernie ogólnikowy, gdyż wskazuje jedynie trzy cele praktyk (zapoznanie studentów z organizacją i funkcjonowaniem podmiotów gospodarczych i instytucji, pogłębienie i weryfikację wiedzy nabytej w toku studiów, zebranie materiałów i przeprowadzenia badań dla potrzeb pracy dyplomowej) oraz wymienia przykładowe rodzaje miejsc praktyk i związane z nimi zakresy działalności przedmiotowej. Dziekan może zaliczyć jako praktykę pracę wykonywaną przez studenta, o ile jest zgodna z programem praktyki. Szczegółowe zasady odbywania i zaliczania praktyk są określone w Regulaminie praktyk zawodowych wprowadzonym Zarządzeniem Nr 3/2013 Rektora PWSZ z dnia 25.02.2013 r.

Uczelnia przeprowadza szkolenia dotyczące organizacji praktyk zawodowych. Studenci zapoznawani są na nim z celami i programem praktyk, zasadami wyboru miejsca praktyki, warunkami uzyskania zaliczenia praktyki. Odpowiednie informacje w tym zakresie zawarte są także na stronie internetowej Uczelni.

Studenci mogą samodzielnie poszukiwać miejsca praktyki zawodowej, co jest traktowane jako element kształtujący ich umiejętności związane z rynkiem pracy. Muszą jednak dla wybranego miejsca praktyki otrzymać akceptację uczelni. W przypadku trudności napotykanych przez studentów w tym zakresie Biuro Karier wspomaga ich w znalezieniu miejsca praktyki i przygotowuje dokumentację związaną z jej odbywaniem. Biuro Karier jest jednostką odpowiedzialną za administracyjno-formalną obsługę praktyk.

Studenci mają możliwość uzyskania zaliczenia praktyki w oparciu o wykonywaną pracę pod warunkiem, że jest zgodna z programem praktyki. W przypadku braku takiej zgodności pełnomocnik ds. praktyk zawodowych wskazuje na zakres przejściowego poszerzenia czynności w ramach pracy pozwalający na uznanie pracy za równoważną z praktyką wymaganą przez uczelnię. Zdecydowana większość studentów studiów stacjonarnych (około 95 %) odbywa praktykę zawodową, a pozostali zaliczają ją na podstawie pracy zawodowej. Natomiast w odniesieniu do studiów niestacjonarnych około 60 % studentów zalicza praktykę na podstawie wykonywanej pracy zawodowej.

Na ocenianym kierunku studiów został powołany opiekun praktyk zawodowych. Do jego zadań należy w szczególności udzielanie studentom konsultacji w zakresie indywidualnego programu praktyki studenta, zaliczenie praktyk na podstawie pracy zawodowej, zaliczanie odbytych przez studentów praktyk w oparciu o przedstawianą przez nich dokumentację, w tym dzienniczek praktyki.

System praktyk zawodowych jest prawidłowo włączony do programu studiów o profilu ogólnoakademickim. Organizacja praktyk i kontrola dotychczas odbywanych praktyk są właściwe. Natomiast systemu praktyk odbywanych przez studentów profilu praktycznego nie jest odpowiednio rozwinięty i opisany w przekazanych Zespołowi oceniającemu dokumentach jak też przewiduje zbyt niski ich wymiar.

Szczegółową organizację roku akademickiego ustala Rektor, po zasięgnięciu opinii uczelnianego samorządu studenckiego. Organizacja ta przewiduje dwa semestry, dwie sesje egzaminacyjne i dwie sesje poprawkowe, praktykę w wymiarze określonym w planie studiów oraz okresy wakacji zimowych, wiosennych i letnich. Natomiast plany studiów ustalane są przez rady wydziałów, a rozkład zajęć dydaktycznych zatwierdza dziekan. Rozkłady zajęć podawane są do wiadomości studentów na tablicach ogłoszeń i na stronie internetowej uczelni.

Zajęcia na studiach stacjonarnych organizowane są od poniedziałku do piątku, przy czym dla poszczególnych lat studiów jeden bądź dwa dni stanowią dni wolne od zajęć dydaktycznych. Zajęcia mają różny rozkład w trakcie dnia od godziny 8.15 do 20.20. Zajęcia odbywają się w modułach dwu-, trzy- i czterogodzinnych. Kumulacja zajęć w niektórych dniach, zwłaszcza na pierwszym roku studiów, jest duża, np. od 8.15 do 18.35 z krótkimi przerwami pomiędzy poszczególnymi przedmiotami (10-15 minut).

Na studiach niestacjonarnych zajęcia odbywają się w ramach zjazdów sobotnio-niedzielnym. W trakcie semestru organizowanych jest 10 zjazdów. Zajęcia organizowane są od godziny 8.15 do 20.20 w ramach bloków dwu bądź czterogodzinnych. Pomiędzy blokami zajęć przewidziano 10-minutowe przerwy. Brak jest dłuższej przerwy obiadowej, co przy tak długich ciągach zajęć nie jest rozwiązaniem prawidłowym.

Zajęcia wykładowe odbywają się w grupach liczących 30-60 osób, grupy ćwiczeniowe liczą 18-31 osób, grupy lektoratowe od kilku do 23 osób, grupy seminaryjne 11-15 osób. Taka liczebność grup studenckich jest właściwa i pozwala na wykorzystywanie w ramach zajęć dydaktycznych aktywnych metod nauczania.

Regulamin studiów PWSZ w Skierniewicach przewiduje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia dla studentów osiągających szczególnie dobre wyniki w nauce. Student po ukończeniu pierwszego roku studiów może wystąpić do dziekana z wnioskiem o zezwolenie na indywidualny plan studiów i program kształcenia. IPS realizowany jest pod kierunkiem opiekuna naukowego powoływanego przez dziekana spośród nauczycieli akademickich posiadających co najmniej stopień naukowy doktora. Indywidualny program studiów może przewidywać zwolnienie z określonych przedmiotów lub zaliczeń przedmiotów, ustalanie indywidualnych terminów zaliczeń i egzaminów oraz udział w pracach badawczych Uczelni. Regulacje te nie są w pełni prawidłowe, gdyż nie formułują wymogu realizacji efektów kształcenia dla studiowanego kierunku studiów, w szczególności przez zastąpienie przedmiotów, z których student jest zwolniony innymi, poszerzenie planu studiów itp.

Aktualnie na ocenianym kierunku studiów żaden student nie studiuje w oparciu o IPS.

Drugą formą indywidualizacji procesu kształcenia jest indywidualna organizacja studiów. Dziekan może przyznać studentowi IOS ze względów zdrowotnych, losowych oraz opieki nad bliskimi osobami niepełnosprawnymi. Zgodę na IOS mogą otrzymać także osoby niepełnosprawne. Studia w oparciu o indywidualną organizację nie mogą prowadzić do zwalniania z obowiązku studenta z uzyskania ujętych w planie studiów zaliczeń i egzaminów.

Rozwiązania te są prawidłowe, a w poprzednim roku akademickim na ocenianym kierunku studiów z IOS korzystało 3 studentów.

W opinii studentów wizytowanego kierunku w trakcie zajęć realizowane są tematy, które zostały przedstawione przez prowadzących na pierwszych zajęciach. Wiedzę zdobytą w trakcie wykładów, ćwiczeń i konwersatoriów studenci muszą rozszerzać korzystając z literatury proponowanej przez wykładowców.

Studenci wizytowanego kierunku wybierają specjalność na początku 3. semestru studiów, która jest realizowana od semestru 4. spośród dwóch dostępnych: Rachunkowość i podatki oraz Finanse małych i średnich przedsiębiorstw. W opinii studentów są to specjalności, które ułatwiają znalezienie im pracy po zakończeniu studiów na rynku lokalnym. W opinii studentów przedmioty ułożone są w odpowiedniej, logicznej kolejności co umożliwia im osiągnięcie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych od treści ogólnych do szczegółowych. W opinii studentów treści realizowane na poszczególnych przedmiotach nie są powtarzane i odnoszą się do zakresu wykładanego przedmiotu.

W opinii studentów odbywane przez nich praktyki pozwalają im osiągnąć zakładane efekty kształcenia głównie z zakresu umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Praktyki studenckie zaliczane są przez opiekuna praktyk, który kontroluje je i rozlicza zdobytą w ich trakcie wiedzę na podstawie dzienników praktyk. Na Uczelni można również zaliczyć odbywanie praktyki poprzez pracę zawodową. Z opinii przedstawionej przez pracowników Biura Karier wynika, że w przypadku studiów niestacjonarnych z tego sposób zaliczenia praktyk korzysta większość studentów.

Zgodnie z Regulaminem Studiów w PWSZ w Skierniewicach studenci mogą korzystać z indywidualizacji procesu kształcenia w postaci Indywidualnego Planu Studiów i Programu Kształcenia (IPS) oraz Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS).

IPS przeznaczony jest dla studentów osiągających szczególnie dobre wyniki w nauce i realizowany jest pod kierunkiem opiekuna naukowego. IPS może przewidzieć zwolnienie studenta z określonych przedmiotów lub zaliczeń, a także ustalić indywidualne terminy uzyskiwania zaliczeń oraz składania egzaminów. Zgodę na realizację IPS przez studenta wydaje dziekan, który zatwierdza również harmonogram IPS, a w przypadku stwierdzenia nieodpowiednich postępów na wniosek opiekuna naukowego może cofnąć zgodę na realizację IPS przez studenta.

IOS skierowany jest przede wszystkim do studentów z udokumentowanymi przypadkami zdrowotnymi, losowymi oraz studentów opiekujących się bliskimi osobami niepełnosprawnymi. Zgodna na IOS wydawana jest przez dziekana na okres semestru bądź roku, a w przypadku osób o znacznym stopniu niepełnosprawności może być wydana na cały okres studiów. IOS polega na określeniu przez dziekana indywidualnego sposobu realizacji i rozliczania planu studiów w danym roku akademickim.

Z dokumentów przedstawionych przez Uczelnię w trakcie wizytacji wynika, że w roku akademickim 2012/2013 z IOS korzystało 3 studentów. Uczelnia umożliwia indywidualizację procesu kształcenia studentom uzdolnionych oraz osobom z niepełnosprawnościami.

Uczelnia w dniu 23 października 2013 r. nadesłała do Polskiej Komisji Akredytacyjnej dokumenty dotyczące działań doskonalących w zakresie programu studiów. Uczelnia podjęła te działania w wyniku uwag zespołu oceniającego przekazanych podczas podsumowania wizytacji. Przedstawiono sylabus praktyk zawodowych ujmujący efekty kształcenia. Zwiększono wymiar praktyk zawodowych do 12 tygodni. Przedstawiono zmodyfikowane sylabusy przedmiotów wskazujące na wykorzystywanie odpowiednich programów komputerowych do zajęć warsztatowych i laboratoryjnych jak np. program

Symfonia oraz specyfikujące zajęcia o charakterze praktycznym jak i wspomagające profil praktyczny. Zmodyfikowano system ECTS dostosowując go do podjętych zmian.

3.2)

Efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne dla ocenianego kierunku studiów zostały ujęte w sylabusach przedmiotów. Analiza sylabusów wskazuje, że efekty szczegółowe zostały w sposób prawidłowy odniesione do efektów kierunkowych. Podane w sylabusach treści programowe zostały sformułowane dostatecznie szczegółowo. Nie określają one jednak jaka liczba godzin jest przypisana do każdego zagadnienia. Określono także w jakich formach dydaktycznych realizowane są zajęcia. W sylabusach przedmiotów podano metody dydaktyczne stosowane w ramach każdego z nich. Metody te są zróżnicowane i właściwie dobrane do przedmiotów, ale określone zbyt ogólnie, zwłaszcza dla profilu praktycznego. Analiza treści programowych poszczególnych przedmiotów oraz stosowanych metod dydaktycznych pozwala na sformułowanie oceny, że ich realizacja prowadzi do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Można sformułować wniosek, że program kształcenia na kierunku o profilu ogólnoakademickim w ujęciu efektów kształcenia (kierunkowych i szczegółowych), treści programowych, form i metod dydaktycznych tworzy w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów spójną całość. Natomiast ocena spójności programu studiów o profilu praktycznym jest utrudniona, gdyż nie przekazano uporządkowanego kompletu programów szczegółowych, a część z udostępnionych Zespołowi oceniającemu nie wskazuje w dostatecznym stopniu na praktyczny charakter prowadzonych zajęć. Zbyt wąski jest też zakres praktyki zawodowej i brak jest programu jej realizacji.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Program studiów o profilu ogólnoakademickim umożliwia osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Treści kształcenia, formy zajęć i metody dydaktyczne zorientowane są na osiąganie umiejętności właściwych dla praktycznego profilu kształcenia. Program kształcenia w cyklu standardowym- wygasającym nie budzi zastrzeżeń i umożliwia osiągnięcie zakładanej sylwetki absolwenta. .

3.2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne dla programu studiów o profilu ogólnoakademickim jak i dla programu wygasającego-standardowego tworzą spójną całość. Natomiast program studiów o profilu praktycznym wykazuje brak spójności między zakładanymi efektami a programem studiów a w szczególności metodami dydaktycznymi i formami zajęć.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Na kierunku „finanse i rachunkowość” dydaktycznie zaangażowanych jest 26 nauczycieli akademickich, z tego 21 osoby reprezentuje obszar nauk społecznych (w tym: 8 osób dyscyplinę: finanse , 9 osób dyscyplinę ekonomia oraz po 1 osobie z dyscyplin: nauki o zarządzaniu, prawo, socjologia i pedagogika), 3 osoby reprezentują obszar nauk

humanistycznych - językoznawstwo. W grupie osób reprezentujących dziedzinę nauk ekonomicznych znajduje się 3 samodzielnych nauczycieli akademickich (dyscyplinę finanse: reprezentuje 1 profesor tytularny oraz 2 doktorów habilitowanych) oraz 17 nauczycieli ze stopniem doktora i 5 magistrów.

Struktura kwalifikacji naukowych osób prowadzących zajęcia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, gdyż analiza dorobku naukowego tych osób wskazuje na powiązanie z efektami kształcenia oraz programem studiów. W strukturze kadry znajdują się przedstawiciele nauk ekonomicznych, w tym najczęściej z zakresu dyscypliny: finanse oraz ekonomia w których określone zostały efekty kształcenia. Ponadto są reprezentanci dyscypliny prawo -1 osoba, której dorobek naukowy odpowiada szczegółowym efektom kształcenia, zakładającym znajomość wiedzy z zakresu prawa w tym umiejętność stosowania norm prawnych w problematyce finansów w szczególności podatków. Wśród kadry prowadzącej zajęcia jest 1 osoba posiadająca dorobek z zakresu socjologii co znajduje uzasadnienie w programie studiów jak i dla realizacji efektu kształcenia, z zakresu poznania struktur społecznych. Z uwagi na rozmiary kształcenia liczba i struktura kadry jest wystarczająca z punktu widzenia realizacji efektów kształcenia.

4.2)

Efekty kształcenia dla kierunku „finanse i rachunkowość” zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinach: finanse (dyscyplina wiodąca) oraz ekonomii. Kadra proponowana do minimum kadrowego posiada dorobek w obszarze nauk społecznych z dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinie : finanse (8 osób)oraz ekonomia (5 osób) . Specjalności naukowe kadry tworzącej minimum kadrowe dotyczą takich zagadnień jak: polityka fiskalna, podatki, rachunkowość, bankowość, finanse przedsiębiorstw, analiza portfelowa, ryzyko ubezpieczeniowe, zarządzanie przedsiębiorstwem, kapitał społeczny, metody ilościowe, rynek pracy, demografia, restrukturyzacja zatrudnienia .

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *finanse i rachunkowość*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), w jakim wymiarze realizuje pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia na kierunku *finanse i rachunkowość* w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Skierniewicach, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742). W Uczelni wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy.

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie.

Ponadto wszystkie osoby są zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia. *Zwraca się*

uwagę na fakt, iż w umowach o pracę osób, dla których Uczelnia jest dodatkowym miejscem pracy brak jest takiej informacji.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *finanse i rachunkowość*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Zespół oceniający biorąc pod uwagę dorobek naukowy, obciążenia dydaktyczne, złożone oświadczenia oraz określone efekty kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość* do minimum kadrowego kierunku *finanse i rachunkowość* (profil ogólnoakademicki – II rok, profil praktyczny – I rok – studia I stopnia zaliczył 13 pracowników: jednego z tytułem profesora, dwóch ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 10 ze stopniem naukowym doktora.

Warunek minimum kadrowego dla studiów I stopnia – profilu ogólnoakademickiego jest spełniony.

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe.

Skład minimum kadrowego na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonego na Wydziale Ekonomii i Administracji w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem prawie wszystkie osoby (11 osób) wskazane do minimum kadrowego zatrudnione zostały na czas nieokreślony. Tylko dwie osoby zostały zatrudnione do 30 września 2014 r.

Uczelnia jest dodatkowym miejscem pracy dla 7 osób, zaś dla 6 pozostałych – podstawowym miejscem pracy.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *finanse i rachunkowość*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1: 22 (13 : 286), co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

4.3)

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Uczelnia zatrudnia kadrę o dużym doświadczeniu dydaktycznym wywodzącą się z renomowanych polskich uczelni. Z uwagi na prowadzenie wyłącznie studiów I stopnia, dominuje kadra zatrudniona na dodatkowym miejscu pracy. Na podstawowym miejscu pracy jest tylko 5 adiunktów wchodzących w skład minimum kadrowego. Mimo, iż na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonym na poziomie studiów I stopnia Uczelnia nie ma obowiązku prowadzenia badań naukowych to, rozwój naukowy kadry wskazywany w zadaniach uczelni jest wspierany również na tym kierunku. Wydział wspiera indywidualne badania naukowe. Uczelnia tworzy możliwości dla wyjazdów kadry akademickiej na konferencje ogólnopolskie.

Na spotkanie z zespołem oceniającym przyszli nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Przewodnicząca zespołu przedstawiła cele wizytacji oraz krótko scharakteryzowała kryteria oceny programowej jakimi kieruje się Polska Komisja Akredytacyjna przy ocenie programowej jakości kształcenia. Zaproponowała

dyskusje na temat profilu praktycznego, zgodnie z zasadami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz orientacji Uczelni w kształceniu absolwentów na potrzeby małej i średniej przedsiębiorczości. Wszyscy podkreślali początkowy etap dyskusji nad wprowadzeniem profilu praktycznego i dopuszczeniem wielu pro zawodowych form zajęć.

Kadra podkreślała elastyczność oferty uczelni i jej relatywnie małą skalę co w opinii kadry pozwoli przetrwać uczelni w okresie trudnym, w którym zmniejsza się liczba kandydatów a rośnie konkurencja między uczelniami. W dyskusji podkreślano zmotywowanie studentów do kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość oraz dużą świadomość. Kadra zgodnie podkreślała, że w Uczelni jest bardzo dobra atmosfera pracy i że atutem Uczelni jest wyraźnie zarysowana koncepcja kształcenia, współpraca z małym i średnim biznesem a także znakomite warunki lokalowe Uczelni.

W czasie wizytacji odbyło się także spotkanie z interesariuszami zewnętrznymi, którzy reprezentowali: Skierniewicką Izbę Gospodarczą, Bank Pekso SA Oddział w Skierniewicach, Urząd Skarbowy w Skierniewicach, Urząd Miasta w Skierniewicach oraz Komendę Miejską Policji w Skierniewicach. Na spotkaniu ważnym elementem dyskusji było wspomnienie kształcenia na profilu praktycznym zainicjowanym przez władze uczelni od roku 2013/2014. Uczestnicy spotkania deklaruwali pomoc w organizacji praktyk studenckich, a także budowaniu ścisłych relacji z uczelnią, co może być pożytkiem dla wszystkich stron, to jest studentów, uczelni i pracodawców.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;

Hospitowane zajęcia dydaktyczne odbywały się zgodnie z harmonogramem. Ich tematyka była zgodna z planami zajęć i realizowała treści programowe określone w sylabusach. Zajęcia prowadzone były z zastosowaniem metod aktywizujących. Studenci na większości zajęć wykazywali dużą aktywność, ale trudnością w ich ocenie był fakt, że to były pierwsze spotkania w semestrze.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Liczba nauczycieli akademickich i ich struktura kwalifikacyjna umożliwia realizację efektów kształcenia. Kadra reprezentuje na ogół dziedzinę nauk ekonomicznych i dyscypliny: finanse, ekonomia oraz nauki o zarządzaniu, a ponadto takie dyscypliny naukowe jak: prawo, socjologię oraz językoznawstwo, co znajduje uzasadnienie w programie studiów.

4.2) Dorobek naukowy kadry tworzącej minimum kadrowe związany jest z dyscypliną finanse , ekonomia co odpowiada zakładanym efektom kształcenia. Osoby tworzące minimum kadrowe, to 3 samodzielnych nauczycieli akademickich i 10 doktorów. Dorobek naukowy kadry tworzącej minimum należy do takich zagadnień jak: polityka fiskalna, podatki, rachunkowość, bankowość, finanse przedsiębiorstw, analiza portfelowa, ryzyko ubezpieczeniowe, zarządzanie przedsiębiorstwem, kapitał społeczny, metody ilościowe, rynek pracy, demografia, restrukturyzacja zatrudnienia.

4.3) Polityka kadrowa umożliwia podnoszenie kwalifikacji naukowych nauczycieli akademickich. Uczelnia zatrudnia kadrę akademicką o dużym doświadczeniu dydaktycznym i znaczącym dorobku naukowym związanym z zakładanymi efektami kształcenia. Na ocenianym kierunku uczelnia zatrudnia na podstawowym miejscu pracy 5 adiunktów spośród 13 osób tworzących minimum kadrowe.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza lokalowa Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach obejmuje obecnie ponad 9 600 m². **Budynek główny przy ul. Batorego 64C** jest wyposażony w **4 sale wykładowe** (od 118 do 141 miejsc) wyposażone w tablice, ekran, rzutnik przeźroczysty, projektor multimedialny, laptop do prezentacji multimedialnej, wizualizer oraz nagłośnienie), **sześć sal ćwiczeniowych** (każda po 30 miejsc). Do dyspozycji dydaktyków znajduje się 10 zestawów przenośnych: projektor multimedialny oraz laptop, **dwie pracownie komputerowe** (po 21 stanowisk). Wszystkie pomieszczenia na ul. Batorego 64C dydaktyczne, administracyjne jak również dla pracowników dydaktycznych posiadają dostęp do Internetu przewodowego i bezprzewodowego, ponadto studenci mogą korzystać z 4 ogólnodostępnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu usytuowanych po dwa stanowiska na I oraz II piętrze obiektu. Obiekt jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, wyposażony jest w podjazd wózków do drzwi wejściowych, windę dla potrzeb osób niepełnosprawnych, wydzielone zostały również ergonomiczne toalety z systemem uchwytów. W salach wykładowych zapewniona została możliwość korzystania przez osoby niepełnosprawne z pulpitych uchylnych. Szerokie drzwi oraz brak progów umożliwiają swobodne przemieszczanie się osób niepełnosprawnych.

W kolejnym **budynku nr 10 (E)** na parterze zlokalizowano bibliotekę z częścią ogólnodostępną, czytelnia duża na 60 czytelników, pracownia multimedialna, czytelnia mała na 20 czytelników (ogółem około 400 m²), pomieszczenie dla złożenia toreb, szatnia na 360 osób, pomieszczenie ochrony oraz część gastronomiczną, pomieszczenia dla samorządu studenckiego, klub studencki, sanitariaty. Ponadto w budynku znajdują się pomieszczenia dydaktyczne: 15 sal ćwiczeniowych, każda po 30 miejsc, pracownia gier decyzyjnych, pracownia fizyki, pracownia nauk technicznych, pracownie komputerowe – 4 sale komputerowe (po 21 stanowisk komputerowych, ale tablice na kredę nie sprzyjają zachowaniu bezpyłowej atmosfery). W budynku tym znajduje się również aula na 258 miejsc siedzących.

Trzecim obiektem obecnie wykorzystywanym przez PWSZ w Skierniewicach jest budynek nr 12 (F) z aulą na 160 miejsc oraz z 18 salami ćwiczeniowych (po 30 miejsc).

Z punktu widzenia kierunku „Finanse i rachunkowość”, w ocenie infrastruktury dydaktycznej nie można pominąć dostępu do specjalistycznych programów komputerowych wspierających proces dydaktyczny,

Brak jest w sylabusach informacji o wykorzystywanym specjalistycznym oprogramowaniu z zakresu analiz statystyczno-ekonometrycznych, a także finansowo-księgowym. Przegląd zainstalowanych programów na komputerach w laboratoriach wspomagających nauczanie na kierunku finanse i rachunkowość wskazuje na wykorzystanie tylko programu Excel, co nie w pełni będzie wspomagać realizację następujących efektów kształcenia:

- dla profilu ogólnoakademickiego: K_W10 - *Zna podstawowe metody ilościowe wykorzystywane w badaniach ekonomicznych oraz do rozwiązywania problemów decyzyjnych, strategicznych i operacyjnych*, K_W11 - *Zna podstawowe narzędzia i techniki komputerowe wykorzystywane do analiz ekonomicznych i rozwiązywania problemów decyzyjnych*, K_U08 - *potrafi prognozować procesy i zjawiska ekonomiczne z wykorzystaniem standardowych metod oraz narzędzi statystycznych i ekonometrycznych*.
- dla profilu praktycznego: FIR_W12 – *zna technologie informatyczne stosowane w rachunkowości (Rachunkowość komputerowa)*, FIR_U10 - *zna informatyczne narzędzia wspomagające obsługę informacyjną biznesu i tworzy za ich pomocą sprawozdania*,

raporty biznesowe i prognozy; FIR_U14 - wykorzystuje metody statystyczne, ekonometryczne i informatyczne oraz argumentuje ich wykorzystanie w procesie podejmowania decyzji.

Analiza metod kształcenia dla przedmiotów realizujących powyższe efekty kształcenia nie wskazuje na wykorzystanie specjalistycznego oprogramowania.

Baza dydaktyczna Uczelni w opinii studentów umożliwia im osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Pracownie komputerowe wyposażone są w nowe komputery, które chwalone są przez studentów.

Uczelnia mieści się w budynkach przystosowanych dla studentów z niepełnosprawnościami. Dostanie się do budynków umożliwiają podjazdy, a poruszanie po budynkach windy oraz szerokie i przestronne korytarze i drzwi. Dla osób z niepełnosprawnością narządu ruchu na terenie Uczelni znajdują się specjalnie przystosowane toalety. Studenci, których niepełnosprawność związana jest z narządem wzroku lub słuchu mogą skorzystać z udostępnianych przez Uczelnię powiększalników elektronicznych oraz laptopów z oprogramowaniem Supernova wspomagającym proces kształcenia osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Istnieje również możliwość wypożyczenia tego sprzętu z Uczelni w celu wykorzystywania go w domu.

Biblioteka gromadzi: książki, czasopisma, zbiory specjalne. Zgromadziła ponad 9600 woluminów oraz ponad 300 jednostek zbiorów specjalnych. 22% księgozbioru stanowią podręczniki i monografie dla kierunku ekonomia oraz finanse i rachunkowość, 15% socjologia, 9% filologia polska, 14% ogrodnictwo, 6% kosmetologia, 3% dietetyka, 5% bezpieczeństwo wewnętrzne, 2% pedagogika, 2% informatyka, a 19%, to książki o profilu ogólnym, przeznaczone dla wszystkich kierunków - są to encyklopedie, słowniki, leksykony oraz książki do nauczania przedmiotów kształcenia ogólnego, a 3% to zbiory specjalne. Roczny przyrost księgozbioru kształtuje się w ilości ponad 1000 egzemplarzy. W rocznym budżecie Uczelni na powiększenie wolumenu przeznacza się środki własne w wysokości około 60 tys. zł.

Ponadto, biblioteka prowadzi prenumeratę 50 czasopism naukowych, w tym 8 zagranicznych oraz 5 dzienników, m.in. *Gazeta Wyborcza, Gazeta Prawna, Rzeczpospolita*. Dla studentów FiR szczególnie ważne są czasopisma: *Ekonomista, Gospodarka Narodowa, Rachunkowość, The Economic Journal, The Econometrics Journal*, a poprzez dostęp on-line do czasopism anglojęzycznych *The Economic Journal* oraz *Journal of Sociology*.

Gromadzone w bibliotece zbiory odpowiadają profilowi kształcenia realizowanemu w PWSZ w Skierniewicach. Systematyczne wzbogacanie księgozbioru stosownie, do potrzeb czytelników oraz wynikających z przyjętych planów studiów i programów nauczania, odbywa się głównie poprzez zakupy książek i czasopism ze środków budżetu Uczelni. Uczelnia otrzymuje również wiele pozycji książkowych w formie darów.

Pracę biblioteki wspiera system komputerowy LIBRA 2000, który usprawnia pracę biblioteki. Studenci oraz pracownicy Uczelni posiadają dostęp on-line do zasobów bibliotecznych. Na stronie Uczelni www.pwsz.skierniewice.pl w zakładce Biblioteka znajduje się katalog biblioteki on-line, a także pomoc on-line, czyli bloki tematyczne z adresami stron, które są przydatne dla studentów, jak i pracowników Uczelni.

Statystyka odwiedzin i wypożyczeń wskazuje, że w roku akademickim 2012/2013 na 1644 czytelników, było 5404 odwiedzin i 4953 wypożyczenia, co daje średnią dzienną liczbę wypożyczonych książek na prawie 16 pozycji.

Od roku 2010 nauczyciele akademicy, studenci oraz pozostali pracownicy PWSZ w Skierniewicach mogą korzystać z bezpłatnego dostępu do zasobów baz danych zgromadzonych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki.

Biblioteka i czytelnia otwarta jest w dniach i godzinach dostosowanych do potrzeb wszystkich studentów, także studiów niestacjonarnych (soboty, niedziele). W ciągu tygodnia biblioteka jest czynna w godzinach od 8.00 do 15.00, a w weekendy od 8.00 – 14.00.

W opinii studentów księgozbiór dostępny w Bibliotece pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i pokrywa się z literaturą proponowaną przez prowadzących, a także dostępny jest w wystarczającej liczbie egzemplarzy. Księgozbiór dzieli się na księgozbiór podstawowy, który dostępny jest dla studentów na miejscu w czytelni oraz wolny dostęp, w którym znajdują się co najmniej dwa egzemplarze każdej książki wypożyczone studentom.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ocena: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a ponadto baza uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych.

Biblioteka Uczelni całkowicie pokrywa zapotrzebowania literaturowe studentów.

Przegląd zainstalowanego specjalistycznego oprogramowania na komputerach w laboratoriach wspomagających nauczanie na kierunku finanse i rachunkowość wskazuje na wykorzystanie tylko programu Excel, co nie w pełni będzie wspomagać realizację następujących efektów kształcenia:

- dla profilu ogólnoakademickiego: K_W10, K_W11,
- dla profilu praktycznego: FIR_W12, FIR_U10, FIR_U14.

Zatem brak jest specjalistycznego oprogramowania dla realizacji niektórych efektów kształcenia.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Oceniany kierunek finanse i rachunkowość jest prowadzony tylko na poziomie studiów I stopnia a zatem uczelnia, nie ma obowiązku prowadzenia badań naukowych. Pomimo to, uczelnia inspirowanie prowadzenie badań naukowych, które są niezbędną podbudową procesu dydaktycznego realizowanego w ramach ocenianego kierunku. Badania umożliwiają rozwój młodej kadry dydaktyczno-naukowej, w szczególności tej, dla których PWSZ Skierniewice jest podstawowym miejscem pracy, stanowią przestrzeń dla prób aktywności naukowej studentów (koła naukowe), są formą współpracy uczelni z otoczeniem zewnętrznym (uczelnie, instytucje, przedsiębiorstwa). Mając na uwadze powyższe cele uczelnia zapewnia pomoc w postaci niezbędnej infrastruktury i środków na działalność naukową. Obejmuje ona: wydawnictwo naukowe, organizację konferencji i seminariów naukowych, dofinansowywanie uczestnictwa pracowników w konferencjach zewnętrznych, system pomocy materialnej dla pracowników przygotowujących rozprawy habilitacyjne. Integracji naukowej pracowników Uczelni sprzyjają też referaty przygotowywane na konferencje organizowane dla środowiska skierniewickiego: podmiotów gospodarczych, przedstawicieli władz samorządowych, nauczycieli i młodzieży w ramach corocznych Festiwalu Nauki. Wiele z tych referatów zostało opublikowanych przez Wydawnictwo PWSZ w charakterze prac naukowo-badawczych.

Ważną częścią działalności naukowej jest działalność wydawnicza, która ogranicza się do publikowania monografii i podręczników.

Na Wydziale Ekonomii i Administracji funkcjonują Koło Naukowe *Economicus*, które realizuje tematy badawcze z zakresu – finansów gmin, analizy finansowej przedsiębiorstwa. W ramach Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki członkowie Koła mają wystąpienia z referatami. W przygotowaniu jest publikacja 5 studenckich opracowań w formie pierwszej monografii pod tytułem „Gospodarka finansowa gminy. Analiza finansowa przedsiębiorstwa” Wydawnictwa PWSZ Skierniewice – etap recenzji i końcowej redakcji. Ponadto odbył się w 2011 roku wyjazd terenowy do Mennicy Polska i Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (16 osób). W działalność koła zaangażowani są w większości studenci studiów stacjonarnych. Studenci nie biorą udziału w badaniach pracowników naukowych, lecz prowadzą badania w pewnym ograniczonym zakresie w ramach kół naukowych.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego : nie podlega ocenie

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział stwarza pracownikom i studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych. W badaniach naukowych uczestniczą na ogół wyłącznie studenci studiów stacjonarnych, poprzez uczestnictwo w Kołach Naukowych.

Wizytowana jednostka , z uwagi na prowadzenie studiów I stopnia nie ma obowiązku prowadzenia badań naukowych

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Rekrutacja kandydatów na studia prowadzona jest w oparciu o zasady określone przez Senat Uczelni. Rekrutacja na pierwszy rok studiów w roku akademickim 2013/2014 prowadzona była w oparciu o Uchwałę nr 155/II/2012 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach z dnia 16 kwietnia 2012 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz form studiów na poszczególnych kierunkach kształcenia na rok akademicki 2013/2014.

Od kandydatów na studia będących obywatelami polskimi oraz osób niebędących obywatelami polskimi wymagane jest posiadanie świadectwa dojrzałości lub innego dokumentu stwierdzającego ukończenie szkoły za granicą i uprawniającego do podjęcia studiów pierwszego stopnia w państwie, w którym został wydany. Dokument ten musi być, zgodnie z obowiązującymi przepisami, równoważny polskiemu świadectwu dojrzałości.

Postępowanie kwalifikacyjne kandydatów na studia prowadzone jest w oparciu o dokumenty określone w Uchwale Senatu. Postępowanie to prowadzą wydziałowa komisja ds. naboru kandydatów oraz uczelniana komisja ds. naboru kandydatów powoływana przez Rektora Uczelni. W skład komisji rekrutacyjnych wchodzi nauczyciele akademicy, przedstawiciele samorządu studentów oraz inni pracownicy Uczelni. Przewodniczącym komisji rekrutacyjnych są nauczyciele akademicy ze stopniem co najmniej doktora.

Decyzje o przyjęciu kandydatów na studia podejmowane są przez wydziałowe komisje ds. doboru kandydatów. Podstawą przyjęć na studia są wyniki egzaminów odpowiednio dojrzałości bądź maturalnego. Uchwała określa algorytm przeliczania ocen z przedmiotów na punkty rekrutacyjne. Przyjęcia następują w ramach limitów ustalonych w Uchwale Senatu w sprawie warunków i trybu rekrutacji. Dla kierunku studiów Finanse i rachunkowość na rok

akademicki 2013/2014 zostały przyjęte limity po 90 osób na studia stacjonarne i na studia niestacjonarne. Zasady rekrutacji obowiązujące w Uczelni przewidują przyjmowanie poza kolejnością, bez postępowania rekrutacyjnego, laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego. Szczegółowe zasady postępowania w tym zakresie określono w Uchwale Senatu z 30 czerwca 2008 r. Komisja rekrutacyjna sporządza i podaje do wiadomości listę przyjętych kandydatów w kolejności uzyskanych wyników z podaniem liczby punktów.

Zadaniem Uczelnianej komisji ds. doboru kandydatów jest koordynacja postępowania pod względem merytorycznym i organizacyjnym, rozstrzyganie spraw spornych oraz rozpatrywanie odwołań od decyzji komisji wydziałowych. Podstawą odwołania może być jedynie naruszenie warunków i trybu rekrutacji ustalonych w Uchwale Senatu.

Tak określone warunki i tryb rekrutacji są prawidłowe. Uchwały podejmowane są przez Senat w określonym w przepisach terminie. Pozwalają one na odpowiedni dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Regulacje te nie zawierają rozwiązań dyskryminujących określoną grupę kandydatów. W odniesieniu do osób niepełnosprawnych wydziałowa komisja ds. doboru kandydatów może dostosować postępowanie rekrutacyjne do wymagań wynikających z ich niepełnosprawności. Ustalanie wielkości rekrutacji decyzjami Senatu Uczelni należy uznać za prawidłowe a przyjmowane limity dostosowane do potencjału dydaktycznego jednostki. Wyniki rekrutacji na pierwszy rok studiów na kierunku Finanse i rachunkowość były na dzień 20.09.2013 r. następujące: 47 osób przyjętych na studia stacjonarne i 60 na studia niestacjonarne. Na oceniany kierunek studiów nie przyjmowano w ramach rekrutacji cudzoziemców. Rekrutacja na kierunek Finanse i Rachunkowość przeprowadzana jest poprzez elektroniczne postępowanie rekrutacyjne. W trakcie rekrutacji pod uwagę brane są wyniki egzaminu maturalnego kandydatów na studia, które w przypadku przedmiotów podstawowych mają mnożnik 1, a w przypadku przedmiotów rozszerzonych – 2. W pierwszej kolejności z przedmiotów: matematyka i język obcy, w drugiej kolejności: geografia, historia i wiedza o społeczeństwie, a w trzeciej kolejności: podstawy przedsiębiorczości, fizyka i astronomia, chemia, technologia informacyjna, drugi język obcy i pozostałe przedmioty. Z informacji przekazanych przez władzę Uczelni wynika, że obecnie zainteresowanie studiami na kierunku Finanse i Rachunkowość jest mniejsze niż liczba miejsc przewidzianych w rekrutacji, dlatego przyjmowani są wszyscy kandydaci na studia, niezależnie od wysokości pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego. Rekrutacja uwzględnia zasady równych szans .

7.2)

System oceny osiągnięć składa się z kilku powiązanych ze sobą elementów. Ocena ta dokonywana jest w sposób systematyczny na wszystkich etapach procesu kształcenia. Studenci są motywowani do systematycznej nauki w ramach przedmiotów przez stymulowanie aktywności na zajęciach i weryfikację posiadanej wiedzy i umiejętności. W trakcie semestru realizowane są sprawdziany cząstkowe, a w ramach niektórych przedmiotów zlecane opracowania projektów, prezentacji i innych prac własnych. Wszystkie przedmioty kończą się zaliczeniem bądź zaliczeniem i egzaminem. Pozytywny wynik zaliczeń i egzaminów ujętych w planie studiów jest warunkiem zaliczenia semestru i odpowiednio roku studiów. Praca dyplomowa jest przygotowywana pod kierunkiem promotora ze stopniem naukowym i podlega ocenie jego oraz recenzenta. Studenci mają dostęp do informacji na temat stawianych wymagań oraz na temat systemu weryfikacji efektów kształcenia. Wymagania związane z przedmiotami podawane są przez prowadzących zajęcia, wymagania związane z zaliczeniem semestru i roku studiów oraz odnoszące się do zaliczenia praktyki zawodowej i seminarium dyplomowego określone są w Regulaminie studiów oraz regulacjach szczegółowych wydanych do Regulaminu.

Struktura ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej wskazuje, że dominują oceny dobre i bardzo dobre (b. dobry – 25,4 %; dobry plus – 11,2 %; dobry – 25,7 %; dostateczny plus – 13,0 %; dostateczny – 14,0 %; niedostateczny – 10,7 %). Analiza protokołów z sesji zimowej roku akademickiego 2012/2013 wskazuje na dysproporcje w podejściu do weryfikacji osiągnięć studentów przez poszczególnych nauczycieli akademickich. Przykładowo na studiach stacjonarnych z przedmiotu Mikroekonomia dominują oceny 3,0 i 3,5, a występują także oceny 2,0 i 4,0, natomiast z Podstaw socjologii, czy Prawa wystawiono jedynie oceny 4,0 i 5,0. Można zauważyć, że zawyżone są oceny wystawiane w ramach procesu dyplomowania na studiach stacjonarnych. W roku akademickim 2012/2013 na studiach stacjonarnych z prac dyplomowych były wystawione wyłącznie oceny b. dobry (26 %), dobry plus (39 %), dobry (35 %). Identyczna była struktura ocen końcowych na dyplomie. Niższe były natomiast oceny z egzaminu dyplomowego i końcowych na dyplomie na studiach niestacjonarnych. Nie wystawiono ocen b. dobry, oceny dobry i dobry plus stanowiły po 40 %, oceny dostateczny plus 15 %, a dostateczny 5 %. Zespół oceniający uważa iż należy podjąć analizę struktury ocen egzaminacyjnych i zaliczeniowych a także egzaminu i prac dyplomowych a w szczególności przedmiotów w których przeważają oceny wysokie.

System oceny osiągnięć studentów stosowany na ocenianym kierunku studiów należy uznać za zorientowany na proces uczenia się. Jest on w przypadku ocenianego kierunku studiów w pełni przejrzysty i zapewnia obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim zawarte są w należyтым stopniu wystandaryzowane. Struktura wystawianych ocen wskazuje jednak, że w praktyce jest on stosowany dość łagodnie.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA system oceny osiągnięć jest obiektywny, a studenci mają dostęp do swoich prac zaliczeniowych oraz informacji zwrotnej o popełnionych błędach. Studenci posiadają również wiedzę o obowiązujących ich zagadnieniach egzaminacyjnych i wymaganiach dotyczących przedmiotu, które podawane są przez prowadzących na pierwszych zajęciach i są konsekwentnie realizowane.

7.3)

PWSZ w Skierniewicach w ramach podpisanych umów międzynarodowych m.in. z Business School, University of Huddersfield w Wielkiej Brytanii oraz Lycee Technique Agricole w Ettelbruck (Luksemburg) umożliwia studentom wymiany międzynarodowe od 2009 roku. Z informacji przedstawionych przez Uczelnię wynika, że z możliwości takiej w latach 2009-2010 skorzystało 38 studentów. Obecnie PWSZ w Skierniewicach stara się o przyznanie Karty Erasmusa, a rozstrzygnięcie konkursu nastąpi w listopadzie 2013 roku.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA posiadali podstawowe informację o możliwości podjęcia wymian studenckich, jednakże byli to studenci studiów niestacjonarnych, dlatego utrudnieniem dla nich w przypadku korzystania z wymian studenckich jest ich codzienna praca zawodowa.

Studenci obecni na spotkaniu stwierdzili, że punkty ECTS są potrzebne w przypadku wyjazdów na wymiany studenckie oraz są zależne od ocen, z czego można wywnioskować, że na Uczelni nie jest prowadzona popularyzacja wiedzy o punktach ECTS, co również potwierdzili przedstawiciele studentów obecni na spotkaniu z Uczelnianą Radą Samorządu studentów. Jednakże niewielka część studentów stwierdziła, że są ona przypisywane do przedmiotów zgodnie z nakładem pracy jaki muszą włożyć w osiągnięcie założonych efektów kształcenia przewidzianych na danym przedmiocie.

7.4)

Studenci PWSZ w Skierniewicach mają możliwość ubiegania się o wszystkie rodzaje świadczeń wskazane w ustawie z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365 z późn. zm). Stypendia socjalne oraz specjalne dla osób

niepełnosprawnych przyznawane są przez jedną Komisję Stypendialną wspólną dla całej Uczelni, powoływaną przez dziekanów wydziałów, której większość składu stanowią studenci, natomiast stypendium rektora przyznawane jest przez Odwoławczą Komisję Stypendialną, która powoływana jest przez rektora i której większość również stanowią studenci. Stypendia przyznawane są na okres 5 miesięcy. Na taki okres określone są również miesięczne kwoty stypendiów, co odbywa się w porozumieniu z Uczelnianą Radą Samorządu Studenckiego.

Stypendium rektora dla najlepszych studentów zgodnie z Zarządzeniem Nr 11/2013 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach z dnia 25.02.2013 roku przyznawane było w trzech wysokościach odpowiednio 400,00; 300,00 i 200,00 złotych. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 9/2013 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach z dnia 25.02.2013 roku stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych w okresie od 1.03.2013 do 31.07.2013 roku przyznawane było w wysokości 600,00 złotych niezależnie od stopnia niepełnosprawności. Stypendium socjalne zgodnie z Zarządzeniem Nr 5/2013 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach z dnia 25.02.2013 roku przyznawane było studentom, których wysokość dochodu nie przekraczała kwoty 740,00 złotych netto. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 10/2013 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Skierniewicach z dnia 25.02.2013 roku stypendium socjalne w najwyższej kwocie wynosiło 470,00 złotych, natomiast w najniższej 50,00 złotych. Zgodnie z tym samym dokumentem stypendium socjalne w zwiększonej wysokości z tytułu zamieszkania w domu studenckim lub innym obiekcie, z którego codzienny dojazd uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniał studiowanie bądź zamieszkanie z niepracującym małżonkiem lub dzieckiem studenta wynosił od 75,00 do 680,00 złotych. Studenci PWSZ w Skierniewicach mają również możliwość ubiegania się o przyznanie zapomogi w sytuacjach trudnych, losowych i przejściowych. Studenci uznają stawki stypendium rektora za motywujące do osiągania lepszych efektów kształcenia. Zapomoga przyznawana jest studentom zgodnie z art. 183 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365 z późn. zm).

Od rok akademickiego 2013/2014 studenci mają możliwość ubiegania się o miejsce w domu studenckim Uczelni. W domu studenckim przewidzianych jest około 90 miejsc dla studentów wszystkich 3 lat studiów w PWSZ w Skierniewicach.

Uczelnia nie posiada żadnego systemu nagród i wyróżnień przewidzianego ze środków własnych Uczelni.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA posiadali wiedzę dotyczącą stypendiów, zasad ich przyznawania, a także wiedzieli do kogo powinni złożyć wnioski o przyznanie stypendium i gdzie mogą znaleźć dokumenty dotyczące tego zagadnienia.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA posiadali wiedzę dotyczącą możliwości indywidualizacji studiów, której zakres studenci ocenili jako pomocny w momencie studiowania dwóch kierunków, pracy lub trudnej sytuacji rodzinnej.

W ramach oferty przedmiotów obieralnych studenci na poszczególnych semestrach na kierunku Finanse i Rachunkowość mogą wybierać realizowane przez siebie wykłady z katalogu przedmiotów ogłaszanego przed rozpoczęciem semestru w wirtualnym dziekanacie.

Studenci wyrazili również opinię, że władze odpowiedzialne za sprawy studenckie są dla nich dostępne i zawsze mogą liczyć na ich pomoc, a także interwencję w trudnych sytuacjach.

Nie wszyscy studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA posiadali wiedzę dotyczącą dostępności sylabusów, a także treści w nich zawartych, w opinii studentów głównie dlatego, że są one dostępne tylko w wersji papierowej, co stanowczo utrudnia możliwość zapoznania się z treściami w nich zawartymi w momencie, kiedy tego potrzebują poza terenem Uczelni. Zauważyli jednak, że literatura podawana przez prowadzących jest im przydatna do

osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia i niezbędna do zaliczenia realizowanych przedmiotów.

Studenci mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań naukowych. Na Uczelni funkcjonują 3 koła naukowe z czego jedno związane jest z wizytowanym kierunkiem, jest to Studenckie Koło Naukowe EKONOMICUS. Przedstawiciele koła naukowego w trakcie spotkania z ZO PKA przekazali informację, że spotkania koła w ubiegłym roku akademickim odbywały się średnio co 3-4 tygodnie i polegały na rozmowach członków ukierunkowanych głównie na tematykę prac dyplomowych realizowanych przez nich. Koła naukowe funkcjonujące na Uczelni mogą liczyć na materialne i merytoryczne wsparcie Uczelni w postaci możliwości korzystania z sal dydaktycznych, a także z wiedzy i pomocy opiekunów kół naukowych.

Na Uczelni działa Uczelniana Rada Samorządu Studenckiego, którego funkcjonowanie reguluje Regulamin Samorządu Studenckiego przyjęty przez Senat Uczelni Uchwałą Nr 3 z dnia 10 kwietnia 2006 roku.

Studenci mają możliwość zrzeszania się również w strukturach Akademickiego Związku Sportowego, który otrzymuje wsparcie materialne ze strony Uczelni, ponieważ w ramach umowy zawartej z miastem może korzystać z miejskich obiektów sportowych.

Na Uczelni funkcjonuje Wirtualny Dziekanat. W opinii studentów znajdują się w nim wszystkie bieżące informacje dotyczące procesu kształcenia.

W opinii studentów studiów niestacjonarnych dziekanat otwarty jest w godzinach utrudniających im korzystanie z pomocy jego pracowników, a zbyt krótkie przerwy pomiędzy zajęciami również utrudniają ten kontakt w czasie godzin gdy dziekanat jest czynny dla studentów, jednakże z opinii przedstawionej przez studentów wynika, że nie zgłaszali oni tego problemu, m.in. dlatego, że nie posiadali informacji do kogo mogą się zgłosić w tej sprawie.

W opinii studentów na Uczelni brakuje bufetów oraz automatów z gorącymi napojami i przekąskami. Brak ten odczuwalny jest najbardziej dla studentów studiów niestacjonarnych, którzy zwrócili uwagę, że w ciągu dnia zajęć nie mają możliwości skorzystania ze sklepiku znajdującego się przed bramą wjazdową na teren Uczelni, ponieważ zaplanowane przerwy między zajęciami są zbyt krótkie (10 minut), ten problem również nie był zgłaszany przez studentów władzom rektorskim.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Warunki i tryb rekrutacji są prawidłowe i pozwalają na dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia na poziomie studiów I stopnia zakładanych efektów kształcenia.

7.2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, jest on w pełni przejrzysty i zapewnia obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim zawarte są w należyтым stopniu wystandaryzowane. Struktura ocen sesji egzaminacyjnych wymaga pogłębionej analizy w szczególności przedmiotów w których przeważają oceny wysokie.

7.3) Uczelnia w ramach własnych umów międzynarodowych umożliwia studentom uczestnictwo w wymianach międzynarodowych, jednakże od 2010 roku żaden student nie skorzystał z takiej możliwości,

7.4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu

założonych efektów kształcenia. Studenci powinni być informowani o procedurach rozwiązywania problemów konfliktowych .

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Uczelni został opracowany i zatwierdzony wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Uchwale nr 139/II/2012 Senatu z dnia 16 stycznia 2012 r. w sprawie przyjęcia Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Zarządzeniem Nr 2/2013 Rektora z dnia 28 stycznia 2013 r. rozszerzono skład Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Aktualnie Zespół składa się z 9 osób. Uchwałą nr 218/II/2013 Senatu z dnia 28 stycznia 2013 r. – powołano Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia w PWSZ w Skierniewicach. W czasie wizytacji przedstawiono stosowne dokumenty w sprawie powołania wymienionych organów odpowiedzialnych za funkcjonowanie w Uczelni wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. *Wskazane byłoby aby Zespoły dokumentowały swoją działalność w protokołach z posiedzeń zespołu.* W czasie wizytacji przedstawiono sporządzone 22 października 2012 r. sprawozdanie Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia.

Uczelniany Wewnętrzny System Zapewniania Jakości kształcenia uwzględnia trzy poziomy jego funkcjonowania : uczelniany (poziom III), wydziałowy (poziom II) oraz jednostki organizacyjnej - (poziom I) na którą składają się jednostki organizacyjne działające w ramach wydziału oraz nauczyciele akademicy. Zasadniczym celem systemu jest systematyczne doskonalenie jakości kształcenia. Sposób funkcjonowania Wydziałowych Systemów Zapewniania Jakości Kształcenia (poziom II) regulują postanowienia Rad Wydziałów.

Nadzór nad funkcjonowaniem Wydziałowych Systemów Zapewniania Jakości Kształcenia sprawują Dziekani. Za przeprowadzenie oceny funkcjonowania systemu odpowiedzialni są na poziomie jednostki organizacyjnej - instytutu – kierownik jednostki, na poziomie wydziału – dziekan, na poziomie Uczelni prorektor ds. studenckich i dydaktyki. Dla wszystkich gremiów oraz organów Uczelni odpowiedzialnych za funkcjonowanie i ocenę wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia określono zadania i kompetencje.

Zasady dotyczące zarządzania kierunkami studiów znajdują się na każdym poziomie systemu. I tak:

Do zadań Uczelnianego Zespołu ds. jakości Kształcenia, w którego skład wchodzi: Pełnomocnik rektora ds. Jakości Kształcenia, dziekani, przedstawiciele jednostek o zadaniach ogólnouczelnianych) oraz przedstawiciel Rady Samorządu Studentów, należy całokształt spraw związanych z jakością kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Skierniewicach, czyli nadzór i koordynacja prac prowadzonych w ramach Systemu

Do zadań Zespołu ds. Jakości Kształcenia na poziomie III należą w szczególności:

- Przestrzeganie norm formalnych przy tworzeniu nowych kierunków i specjalności.
- Nadzór nad aktualizacją i doskonaleniem systemu punktów kredytowych (ECTS).
- Nadzór nad opracowywaniem i bieżącą aktualizacją katalogu studiów.
- Inspirowanie i stwarzanie warunków kształcenia w językach obcych.
- Dążenie do wprowadzenia i doskonalenia systemu wynagradzania uwzględniającego jakość kształcenia.
- Nadzór nad zapewnieniem właściwych warunków BHP w zakresie realizacji dydaktyki i zróżnicowanie liczebności grup studenckich.

- Współpraca z uczelnianym samorządem studenckim w zakresie kształcenia i warunków bytowych studentów:
 - doskonalenie regulaminu studiów i regulaminu pomocy materialnej,
 - zapewnienie możliwie najlepszych warunków socjalnych,
 - zapewnienie dostępności do źródeł bibliotecznych.
- Kontrola oceny jakości kształcenia:
 - analiza jakości kształcenia z uwzględnieniem wyników studenckiej oceny nauczycieli akademickich i wyników hospitacji oraz wdrażanie wniosków zmierzających do poprawy jakości kształcenia,
 - analiza raportów oceny jakości kształcenia sporządzanych przez jednostki organizacyjne wchodzące w skład Wydziałów i Dziekanów,
 - analiza uchwał Rad Wydziałów poświęconych jakości kształcenia,
 - kierowanie wniosków wynikających z analizy raportów dotyczących jakości kształcenia do wykonania przez jednostki organizacyjne,
- Nadzór nad prawidłową realizacją celów Systemu,
- Okresowy przegląd programów i planów studiów i ocena ich zgodności z efektami kształcenia przewidzianymi dla danego poziomu kształcenia.
- Przygotowanie sprawozdań i raportów dla Rektora i Senatu o stanie jakości kształcenia w Uczelni.

Na poziomie II systemu -wydziałowym, do zadań Dziekanów w zakresie jakości kształcenia należy:

- zbieranie, gromadzenie i rozpowszechnianie informacji i innych danych dotyczących działań w zakresie jakości kształcenia na Wydziale oraz wewnątrz Uczelni.
- organizowanie i koordynacja działań związanych z procesem akredytacyjnym kierunków prowadzonych na Wydziale, w tym przygotowanie raportu samooceny jednostki.
- koordynacja i kontrola prawidłowości realizacji procesu oceny zajęć dydaktycznych przez studentów oraz zasięgania opinii studentów i absolwentów w zakresie programów nauczania oraz jakości i metod prowadzenia zajęć, w tym pomoc w zakresie przygotowywania ankiet i opracowywania wyników.
- koordynacja procesu hospitacji zajęć dydaktycznych.
- inspirowanie powoływania nowych specjalności na podstawie wyników analizy zapotrzebowania na specjalistów w makroregionie lub kraju.
- ocena zgodności programów studiów z przyjętymi efektami kształcenia, określanie sposobu realizacji studiów, organizacji zajęć dydaktycznych oraz sposobów ich oceny.
- ocena merytoryczna poziomu przedmiotów podstawowych, kierunkowych i specjalizacyjnych.
- nadzór nad treściami programowymi w celu wyeliminowania powtórzeń.
- ustalenie formy obrony pracy dyplomowej oraz zakresu egzaminu dyplomowego.
- zapewnienie optymalnego dla studentów rozkładu obowiązkowych zajęć dydaktycznych oraz dostępności do laboratoriów komputerowych i językowych.
- analiza funkcjonowania wydziału w zakresie jakości kształcenia i przygotowanie rocznego raportu o stanie jakości kształcenia na Wydziale, prezentacja raportu na posiedzeniu Rady Wydziału, przygotowanie planu działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia w okresie do następnej oceny.

Na poziomie I systemu, jednostki organizacyjne działające w ramach wydziałów oraz jednostki międzywydziałowe, w tym w szczególności nauczyciele akademicy w ramach zapewnienia jakości kształcenia odpowiadają za:

- przygotowanie szczegółowych programów zajęć.
- opracowanie i coroczne aktualizowanie sylabusów.

- przygotowanie materiałów dydaktycznych (podręczniki, skrypty, przewodniki, instrukcje, materiały pomocnicze do ćwiczeń itp.),
- łączenie tematyki prac dyplomowych z działalnością naukową nauczycieli akademickich.
- ocenę realizacji procesu dydaktycznego w zakresie:
 - sposobów prowadzenia zajęć,
 - ujednolicenia form i wymagań w ramach poszczególnych zajęć,
 - stosowanych metod pobudzania aktywności studentów,
 - wykorzystania sprzętu i pomocy dydaktycznych,
 - zgodności zakresu wykonywanych ćwiczeń z programem.

Zatem zakres przydzielonych zadań oraz kompetencji na poszczególnych poziomach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia tworzy możliwość oceny funkcjonowania wewnętrznego systemu jak też i zarządzania kierunkiem studiów oraz jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów.

Na Wydziale Ekonomii i Administracji, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, powołane zostały jeszcze gremia pełniące funkcje opiniotwórcze jak i nadzorujące. Dla każdego kierunku studiów, w tym dla kierunku finanse i rachunkowość, powołana została Rada Programowa. Pracami Rady kieruje dyrektor Instytutu. W skład Rady wchodzi sześć osób -reprezentantów kierunku oraz student. Do podstawowych kompetencji Rady należy;

- Ocena jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów
- Ocena planów i programów studiów
- Opiniowanie programów pod kątem zgodności z efektami kształcenia
- Wnioskowanie do Rady Wydziału o uruchomienie nowych kierunków i specjalności na podstawie analizy zapotrzebowania rynku pracy

Zespół Oceniający otrzymał protokoły z posiedzeń Rady Programowej kierunku finanse i rachunkowość. Przegląd protokołów spotkań Rady Programowej pozwala stwierdzić, iż Rada poruszała na swoich posiedzeniach takie problemy jak :wdrożenie KRK w tym na kierunku finanse i rachunkowość, ocena zgodności zakładanych kierunkowych efektów kształcenia z efektami obszarowymi i zasadami KRK, opiniowanie programu studiów, opiniowanie programu specjalności, opiniowanie listy przedmiotów do wyboru.

Zespół oceniający zapoznał się podczas wizytacji z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewniania jakości na Wydziale na poziomie I i II. W świetle przeprowadzonych rozmów z władzami wydziału, pełnomocnikiem Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz przedstawionych dokumentów (w tym wydziałowy system jakości kształcenia) można stwierdzić, iż opracowano zasady weryfikacji efektów kształcenia. I tak :

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na kierunku Finanse i Rachunkowość zakłada, iż weryfikowania założonych w programie efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych osiągniętych przez studenta na każdym etapie kształcenia dokonuje się poprzez:

- zaliczenia cząstkowe wszystkich form zajęć realizowanych w ramach poszczególnych modułów kształcenia,
- praktyki i staże studenckie,
- przygotowanie pracy licencjackiej i egzamin dyplomowy,
- badanie losów absolwentów.

Jednym z instrumentów wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w zakresie weryfikacji efektów kształcenia, jest analiza struktury ocen z sesji egzaminacyjnych. Na Wydziale przeprowadza się analizę struktury ocen ilustrującej stopień osiągania efektów kształcenia. Analiza struktury ocen sesji egzaminacyjnej za rok akademicki 2012/2013, którą zespół oceniający otrzymał do wglądu, wskazuje że stopień zróżnicowania ocen dla wielu

przedmiotów nie budzi wątpliwości, aczkolwiek zauważono kilka przedmiotów, w których oceny są dość wysokie : dobre i bardzo dobre. Wydział powinien przeprowadzić pogłębioną analizę struktury ocen sesji egzaminacyjnych a także procesu dyplomowania w szczególności tych przedmiotów w których przeważają oceny wysokie.

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się również na poziomie praktyk zawodowych. Praktyki zawodowe mają określone cele i zasady ich odbywania. Jest opracowany regulamin praktyk i sposoby ich zaliczania. Obecnie Rada Programowa i Pełnomocnik rektora pracują nad zmianami w zakresie zaliczania praktyk. Uczelnia realizuje projekt finansowany z NCBiR który dotyczy weryfikacji między innymi efektów kształcenia uzyskiwanych w trakcie praktyki gospodarczej. Rezultaty tego projektu będą przeniesione na kierunek Finanse i rachunkowość , co powinno wpisać się w proces doskonalenia systemu jakości kształcenia.,

Kolejnym etapem kształcenia, na którym wewnętrzny system określa zasady weryfikację efektów kształcenia jest proces dyplomowania a więc weryfikacja końcowych efektów kształcenia. Proces dyplomowania nie wzbudza istotnych wątpliwości. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia zakłada, iż tematy prac dyplomowych zatwierdza Rada Wydziału. Przegląd, podczas wizytacji, losowo wybranych prac dyplomowych pozwala stwierdzić iż tematyka ich jest zgodna z zakresem kierunku finanse i rachunkowość. Prace poddawane są weryfikacji ze względu na oryginalność opracowania systemem Plagiat. Tryb, zasady funkcjonowania i sposób korzystania z systemu Plagiat.pl. określa Regulamin. Procedura antyplagiatowa ma zastosowanie w stosunku do wybranych prac dyplomowych, a jej pozytywny wynik jest warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego. Wybór prac dyplomowych do weryfikacji antyplagiatowej odbywa się na wniosek promotora lub poprzez zastosowanie algorytmu określanego na każdy rok akademicki decyzją Prorektora ds. studenckich. Dla każdej sprawdzanej pracy generowany jest Raport Podobieństwa w Systemie Plagiat.pl. Jeżeli w wyniku Raportu Podobieństwa praca zostanie uznana za niebudzącą wątpliwości, praca zostaje dopuszczona do obrony. Jeżeli w wyniku Raportu Podobieństwa, Operator Systemu uzna pracę za wymagającą dodatkowej oceny z punktu widzenia występowania niedopuszczalnych zapożyczeń, generuje Rozszerzony Raport Podobieństwa, który wraz z „protokołem kontroli oryginalności pracy” przekazuje promotorowi pracy w celu jej merytorycznej oceny. Promotor ocenia czy praca, nie zawiera nieuprawnionych zapożyczeń (plagiat) lub czy zawarte w niej prawidłowo oznaczone zapożyczenia (cytaty) nie budzą wątpliwości co do samodzielności pracy dyplomowej przygotowanej przez studenta. Jeżeli opinia promotora wskazuje, że praca, pomimo przesłanek wskazanych nie zawiera niedopuszczalnych zapożyczeń pracę taką uważa się za zakwalifikowaną do obrony. Jeżeli w wyniku oceny - praca jest plagiatem, nie zostaje ona dopuszczona do obrony ani dodawana do Bazy Systemu, a wobec jej autora, w terminie 14 dni od przekazania informacji, Rektor wszczyna postępowanie dyscyplinarne w trybie ustalonym w art. 214 ust. 4 ustawy z dnia 25. lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz przepisy szczegółowe .

W roku akademickim 2012/13 Systemem Antyplagiat na kierunku Finanse i Rachunkowość objęto 19 prac licencjackich. Wszystkie sprawdzone przez System Antyplagiat prace na kierunku FiR zostały dopuszczone do obrony.

Zgodnie z założeniami systemu Studenci są informowani o nietolerowaniu przejawu patologicznych zjawisk związanych z procesem kształcenia. Nie jest tolerowane 'ściąganie' na zaliczeniach, egzaminach, o czym studenci są szczegółowo informowani podczas omawiania kryteriów zaliczenia przedmiotu i przed egzaminem/ zaliczeniem.

Pytania formułowane na egzaminie dyplomowym a także dobór recenzentów nie budzi istotnych zastrzeżeń. Zauważono natomiast, iż niektóre recenzje są powielane w swojej treści niezależnie od wystawionej oceny. Zespół oceniający uważa, iż należy wprowadzić wewnętrzną ocenę jakości prac dyplomowych oraz jakości i rzetelności recenzji. Takie

wewnętrzne mechanizmy powinny być wpisane w funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

W zarządzaniu jakością na kierunku finanse i rachunkowość zasięga się opinii studentów. Na kierunku finanse i rachunkowość przeprowadzana jest systematycznie raz w semestrze ankietyzacja. Procesem ankietyzacji objęte są wszystkie prowadzone w semestrze zajęcia. Po przejściu na elektroniczną formę procesu ankietyzacji nieco osłabiła się zwrotność ankiet. Wydział podejmuje działania w celu aktywizacji studentów w tym zakresie. Rozmowa z pełnomocnikiem rektora pozwala uznać, że na wydziale wykorzystuje się wyniki ankiet do doskonalenia procesu dydaktycznego. Stwierdzono, iż wyniki ankiet nie sygnalizowały niepokojących sytuacji. Kadra, która na ogół związana jest z renomowanymi uczelniami (Uniwersytet Łódzki) ma duże doświadczenie dydaktyczne i otrzymuje dobre oceny od studentów. Na Wydziale nie przeprowadza się badań ankietowych dotyczących pracy służb administracyjnych. Kolejnym instrumentem oceny kadry są okresowe oceny oraz hospitacje. Wydział dokonuje okresowej oceny kadry akademickiej. Przedstawiony, podczas wizytacji do wglądu arkusz okresowej oceny nauczyciela akademickiego zawiera ocenę działalności naukowej, organizacyjnej i dydaktycznej. Ocena osiągnięć dydaktycznych jest nieco zbyt ogólna. Zespół Oceniający proponuje rozszerzenie spektrum oceny działalności dydaktycznej np. przez włączenie do tej oceny między innymi takich elementów jak autorstwo podręczników, skryptów, pomocy dydaktycznych, innowacyjność metod dydaktycznych, opieka nad projektami dydaktycznymi, kołami naukowymi i t.p. Hospitacje prowadzone są na kierunku finanse i rachunkowość zgodnie z planem Instytutu. Zespół oceniający otrzymał do wglądu protokoły hospitacyjne. Opinie w arkuszach hospitacyjnych są na ogół bardzo pozytywne. Zespół Oceniający uznaje, iż warto wprowadzić zasadę wiązania wyników ankiet z hospitacjami.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia wykorzystanie do procesów doskonalących opinii absolwentów. Proces ankietowania absolwentów przewidziany jest tuż po ukończeniu studiów przed obroną pracy dyplomowej, następnie po roku, po trzech i po pięciu latach od ukończenia studiów. Na Wydziale przeprowadzono pilotażowe badanie losów absolwenta po pierwszym roku ukończenia studiów. Badania przeprowadzono za pomocą oprogramowania OPTIM. Powstał pierwszy raport z badań absolwentów. Zwrotność ankiet była na poziomie 50 %. Raport został przedłożony zespołowi oceniającemu podczas wizytacji. W raporcie stwierdzono, iż większość absolwentów pracuje zgodnie z wykształceniem i osiąga awans zawodowy. Jednak część odpowiedzi sygnalizowała że absolwenci podjęli pracę jako pracownicy fizyczni. Uczelnia zamierza te badania konsekwentnie kontynuować.

Na kierunku finanse i rachunkowość dokonywane są, zgodnie z założeniami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, systematycznie oceny programów kształcenia co potwierdzają protokoły Rady Programowej i Rad Wydziału. W wyniku tych przeglądów podjęto decyzję o zmianie profilu kształcenia z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Zespół oceniający stwierdza, iż profil ten, jego koncepcja i program wymaga dalszego doskonalenia a w szczególności, między innymi, zwiększenia wymiaru praktyk, zwiększenia udziału zajęć praktycznych w tym w warunkach zbliżonych do środowiska pracy, zatrudnienia kadry z doświadczeniem praktycznym, prowadzenia wybranych zajęć wspólnie z przedstawicielami praktyki gospodarczej, akcentowanie w odpowiednich przedmiotach efektów kształcenia związanych z nabywaniem określonych umiejętności.

Ocena programów kształcenia obejmuje również ocenę wsparcia procesu dydaktycznego przez zasoby biblioteczne. Koordynatorzy przedmiotów weryfikują zgodność zalecanej literatury z zasobami biblioteki Uczelnianej. Ponadto kierownik biblioteki prosi

wykładowców o podanie zalecanej literatury i przeprowadza weryfikację dostępności zalecanej literatury w bibliotekach współpracujących z uczelnią.

Realizacji zadań wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie aktywizacji studentów sprzyja działalność opiekunów lat.

System informacyjny Wydziału uwzględnia informacje dotyczące jakości kształcenia. Zarządzenie rektora zobowiązuje jednostki organizacyjne wydziału do przekazywania aktualności dotyczących procesu dydaktycznego. Za aktualizację informacji na stronie internetowej Uczelni odpowiedzialny jest wyznaczony pracownik- informatyk. Na stronie internetowej znajdują się informacje dotyczące kierunku finanse i rachunkowość.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia zakłada, iż Rady Wydziałów przynajmniej raz w roku akademickim poświęcają jedno ze swoich posiedzeń zagadnieniom doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach, wykorzystując w tym zakresie informacje zgromadzone w wyniku stosowania Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Przegląd protokołów Rad Wydziału pozwala uznać iż na posiedzeniach poruszana jest problematyka jakości kształcenia w tym: zatwierdzanie tematyki prac dyplomowych, ocena wyników ankiet, ocena struktury ocen sesji egzaminacyjnej, analiza i ocena programu kształcenia, efektów kształcenia.

8.2)

Na podstawie przeprowadzonych podczas wizytacji rozmów ze studentami, kadrami akademicką oraz przedstawicielami pracodawców można stwierdzić, iż w budowie jakości kształcenia uczestniczą wszystkie grupy interesariuszy. Na Uczelni działa 23 osobowy Konwent reprezentujący instytucje i przedsiębiorstwa otoczenia społeczno- gospodarczego regionu skierniewickiego. Konwent pełni funkcję doradczą i opiniotwórczą. Przedstawione pisemne opinie kilku instytucji i przedsiębiorstw w tym Skierniewickiej Izby Gospodarczej potwierdzają aktywny udział przedstawicieli praktyki gospodarczej w budowaniu programu studiów kierunku finanse i rachunkowość, efektów kształcenia oraz realizacji kształcenia. Spotkanie zespołu oceniającego z przedstawicielami pracodawców pozwala uznać iż interesariusze zewnętrzni są zainteresowani współpracą z Uczelnią w tym w zakresie realizacji kierunku finanse i rachunkowość, deklarują wspomaganie uczelni w realizacji praktyk zawodowych oraz zajęć praktycznych. Studenci uczestniczą w procesie budowy jakości kształcenia wyłącznie poprzez udział w Radzie Programowej kierunku finanse i rachunkowość i Radzie Wydziału. Kadra akademicka jest zaangażowana w prace nad jakością kształcenia co potwierdziły rozmowy z kadrami i protokoły posiedzeń Rady Programowej. W opinii zespołu oceniającego, należy podjąć działania aktywizujące studentów w pracach na rzecz budowy kultury jakości kształcenia.

Studenci nie związani z Uczelnianą Radą Samorządu Studenckiego nie są zainteresowani tematyką jakości kształcenia, m.in. z powodu braku czasu spowodowanego pracą zawodową.

Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA wynika, że wypełniają oni ankiety na koniec roku akademickiego i oceniają w nich sposób prowadzenia przedmiotu, a także jakość przekazywanej wiedzy. Z opinii studentów wynika, że nie wiedzą oni co dzieje się z wynikami ankiet oraz czy wnioski z nich płynące są wykorzystywane w procesie doskonalenia jakości kształcenia. Z opinii przedstawionych przez przedstawicieli Samorządu Studentów wynika, że zagregowane wyniki ankiet będą przedstawiane na stronie internetowej Biura Karier, która obecnie jest w przebudowie.

W organach kolegialnych Uczelni, takich jak Senat oraz Rada Wydziału znajdują się przedstawiciele studentów. Studenci w ubiegłym roku akademickim uczestniczyli w posiedzeniach zarówno Rady Wydziału jak i Senatu. W przypadku Rady Wydziału do

posiedzenia w dniu 10.06.2013 przedstawiciele studentów stanowili 10% całego składu organu kolegialnego, natomiast od posiedzenia z dnia 16.09.2013 przedstawiciele studentów stanowią 18% całego składu, co jest niezgodne z art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 Nr 164 poz. 1365 z późn. zm.). Przedstawiciele studentów w Radzie Wydziału powinni stanowić co najmniej 20% podstawowego składu co powinno być z całą starannością przestrzegane.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Wydział posiada przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów finanse i rachunkowość. Rada Programowa kierunku dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia, przeglądu programu studiów. Prowadzone działania w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia uwzględniające potrzeby lokalnego rynku pracy doprowadziły do zmiany profilu kształcenia z ogolnoakademickiego na profil praktyczny. Na kierunku finanse i rachunkowość prowadzona jest ankietyzacja, okresowa ocena nauczycieli akademickich, hospitacje zajęć. Przeprowadzono pilotażowe badania losów absolwentów.

8.2) W procesie zapewnienia jakości kształcenia uczestniczą studenci, kadra akademicka oraz przedstawiciele pracodawców. Należy podjąć prace nad aktywizowaniem studentów do współpracy w zakresie doskonalenia jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. program studiów		X			
4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna			X		
6. prowadzenie badań naukowych	Nie dotyczy				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Kierunek *finanse i rachunkowość* ma pełne możliwości rozwoju z uwagi na wysoko kwalifikowaną kadrę akademicką wywodzącą się renomowanych uczelni oraz znaczące zmotywowanie studentów do studiowania na kierunku finanse i rachunkowość. Wizytacja wskazała że wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wdrożony choć wymaga doskonalenia w zakresie oceny efektów kształcenia, zasad oceny studentów.

Program studiów o profilu praktycznym wymaga doskonalenia a w szczególności, zwiększenia udziału zajęć w warunkach zbliżonych do środowiska pracy, rozwijania zajęć wykorzystujących oprogramowanie finansowo -księgowe, a także statystyczno-ekonometryczne.